

Expressive-Assertivism

En lösning på Frege-Geach-Problemet för hybrida expressivister?

Jonathan Svantesson

2012-05-25

Kandidatuppsats

”Slutversion”

Filosofiska Institutionen, Lund

Handledare: Toni Rønnow-Rasmussen

Innehållsförteckning

Inledning	3
Del 1. Den metaetiska diskussionen	5
1.1 Metaetik	5
1.2 Kognitivism vs. nonkognitivism	6
Del 2. Expressivistiskt tänkande	8
2.1 Expressivism	8
2.2 Frege-Geach-problemet	9
2.3 Hybrid expressivism	12
Del 3. Boisverts hybrida förslag	14
3.1 Expressive-Assertivism	14
3.2 Dubbelanvändningsprincipen	15
3.3 Extensionalitetsprincipen	20
3.4 Generalitetsprincipen	22
3.5 Summering av Expressive-Assertivismen	23
Del 4. Förslag på lösning	28
4.1 The Objection from Missing Expressives	28
Slutsats	32
Sammanfattning	39
Referenslista	40

Inledning

För min kandidatuppsats i praktisk filosofi har jag valt att skriva inom området för metaetik. Min uppsats kommer att utgå ifrån, vad man skulle kunna kalla, tre ”huvudkomponenter”. Den av dessa komponenter som kommer att ta upp störst plats i uppsatsen, är den metaetiska position som av Daniel Boisvert fått namnet ”Expressive-Assertivism”. Expressive-Assertivismen är en s.k. hybrid expressivistisk teori framförd av Boisvert, i dennes artikel med samma namn; ”Expressive-Assertivism” (2008). I denna artikel redogörs även för hur Expressive-Assertivismen kan lösa det s.k. Frege-Geach-problemet (åtminstone enligt Boisvert själv). För att förstå Boisverts Expressive-Assertivism ser jag det som centralt att först ta upp de två andra huvudkomponenterna. Den första av dessa är den metaetiska position vi kallar ”expressivism”. En redogörelse av expressivismen är en nödvändighet eftersom Boisvert har sin utgångspunkt i expressivismen, från vilken han sedan utvecklar sin hybrida teori. Den andra huvudkomponenten är den invändning, som främst har riktats mot expressivismen, och som i den filosofiska litteraturen har kommit att gå under namnet ”Frege-Geach-problemet”. Det säger sig självklart varför en redogörelse för detta problem är en nödvändighet, om vi betraktar själva frågeställningen som jag genom uppsatsens gång kommer att försöka besvara. Denna frågeställning kan uttryckas som; ”Hur försöker Expressive-Assertivismen lösa Frege-Geach-problemet?”.

Först och främst är min uppsats ett försök till en redogörelse för Boisverts teori, samt hur Boisvert menar att hybrida expressivister genom Expressive-Assertivismen kan lösa eller undvika Frege-Geach-problemet. Jag kommer även ta upp och peka på en del kritik mot och oklarheter hos Boisverts teori, som jag under uppsatsens gång stöter på. Intuitivt sett är jag själv benägen att luta åt en expressivistisk position inom metaetiken (snarare än kognitivistiska positioner), eller som Boisvert själv skriver; ”I believe that an expressivist story is the right story to tell”¹. Däremot så tror jag även intuitivt att, liksom Boisvert återigen, vi genom hybrida expressivistiska teorier (som försöker förena både element från expressivism och kognitivism) närmar oss en lösning på framför allt Frege-Geach-problemet (och kanske, utan att egentligen vilja säga för mycket, en godtagbar modell för hur det moraliska språket fungerar i allmänhet).

Min uppsats är uppdelad i fyra delar; i del 1 kommer jag att ta upp frågan om vad vi egentligen menar med begreppet eller området inom moralfilosofin vilket vi kallar *metaetik*. Syftet med denna första del är att placera fortsättningen av uppsatsen i ett visst historiskt och teoretiskt bakgrundsljus, för den närliggande metaetiska diskussionen fram till de problem som jag ämnar ägna mig åt i denna uppsats (och hur dessa hänger ihop med tidigare diskussioner och positioner inom metaetiken).

I del 2 kommer jag att redogöra för vad både traditionell och hybrid expressivism innebär, samt en redogörelse för det som, förmodligen, är det största problemet som expressivismen ställs inför; dvs. Frege-Geach-problemet. Min framställning av framför allt expressivismen kommer genom uppsatsen att baseras till största del på den information som finns att hämta från artiklar av Mark Schroeder, därav är jag medveten om en viss uppkommande risk för att min framställning av expressivismen har en tendens till att kanske ha färgats av Schroeders egen syn på expressivismen (något jag har försökt ha i åtanke, men jag vill ändå göra läsaren uppmärksam på att den största informationen om expressivismen är hämtad från just Schroeder).

I del 3 kommer jag uteslutande att fokusera på och redogöra för Boisverts hybrida expressivistiska teori Expressive-Assertivism, innan jag slutligen i del 4 redogör för Boisverts förslag på hur vi (om vi är hybrida expressivister) kan och bör lösa Frege-Geach-problemet, genom att ansluta oss till Expressive-Assertivismen.

¹ Boisvert s. 170.

För att nämna någonting om metodval för uppsatsen, så är jag främst intresserad av metaetiken ur ett språkfilosofiskt perspektiv (vilket både kommer att framgå och redogöras för nedan). Expressivismen, Frege-Geach-problemet och Expressive-Assertivismen kretsar alla tre främst kring språkfilosofiska problem och hur det moraliska språket fungerar (därav är det nästan givet, om inte helt och hållet, att mitt val av frågeställning för uppsatsen kommer behandlas utifrån detta perspektiv och utifrån dessa metoder).

Trevlig läsning.

Del 1. Den metaetiska diskussionen

Vi börjar med att raskt försöka sätta oss in i den metaetiska diskussionen med en kort redogörelse för metaetiken rent allmänt, och några av dess övergripande traditionella läger och positioner.

1.1 Metaetik

Inom modern moralfilosofi är det vanligt att filosofer skiljer mellan å ena sidan *normativ etik*, å andra sidan metaetik.²

Normativ etik. Normativ etik kan beskrivas som undersökningen av vilken moral som är den rätta³, det vill säga hur vi ska leva och handla, vilka typer av handlingar (eller konsekvenser) som är moraliskt rätt eller fel (goda eller onda, rättvisa eller orättvisa etc.), samt *vad* det är som *gör* att dessa typer av handlingar kan sägas vara moraliskt rätt respektive fel.⁴ Teorier inom den normativa etiken försöker även ta fram de moraliska *principer* som både anses underliggande i vår moraliska praxis, samt beskriver under vilka villkor en viss typ av handling är moraliskt rätt eller fel (dvs. principer för *när* och *varför* en viss typ av handling innehar en sådan status).⁵

Metaetik. Metaetiken, å andra sidan, intresserar sig för själva moralens *natur*.⁶ Inom metaetiken försöker filosofer ge en grundläggande filosofisk beskrivning av själva *fenomenet* moral från olika synvinklar⁷, och då främst vilken den *språkfilosofiska*, *ontologiska*, och *epistemologiska* (kunskapsteoretiska) grundvalen för moraliska värderingar är.⁸ Inom metaetiken är man således intresserad av, och försöker besvara, frågor inom områdena för:

Språkfilosofi. Språkfilosofiska, och då i synnerhet främst semantiska, frågor har att göra med den språkliga meningen hos språkliga satser och termer (samt relationen mellan språk och verklighet).⁹ Inom metaetiken är filosofer intresserade av frågor som rör innebörden hos moraliska satser och moraliska termer, dvs. frågor som; vad *menar* vi till exempel med att någonting är moraliskt rätt eller fel? Vilken semantisk funktion i språket har moraliska satser och termer? Uttrycker moraliska omdömen trosföreställningar ('beliefs'), vilka säger att handlingar har moraliska egenskaper såsom rätt och fel? Eller uttrycker moraliska omdömen istället känslor eller attityder gentemot dessa handlingar? Kan moraliska omdömen vara sanna eller falska?¹⁰

Ontologi. Ontologiska frågor handlar om det som vi antar faktiskt existerar. Ontologiska frågor inom metaetiken är frågor av typen; existerar det några moraliska egenskaper, såsom rätt och fel? Hur är dessa moraliska egenskaper i så fall beskaffade? Är de som vilka andra egenskaper vi har runt omkring oss, eller är de egenskaper av en "särskild" sort och med särskilda förmågor? Är dessa moraliska egenskaper reducerbara till "vanliga" egenskaper runt omkring oss?¹¹

Epistemologi. Epistemologiska (kunskapsteoretiska) frågor handlar om vad vi kan veta och ha kunskap om, samt hur vi kan nå denna kunskap. Om det finns moraliska egenskaper, såsom rätt och fel, kan vi då nå denna kunskap om huruvida handlingar är rätt eller fel? Och

² Se 'etik' i Lübecke s. 143. Norman s. 158. Bergström s. 10 & 13. Miller s. 1. von Wright s. 225. Føllesdal s. 404-406.

³ Se 'etik' i Lübecke s. 143.

⁴ Parfit s. 447. Norman s. 158. Strandberg (2010a) s. 1.

⁵ Miller s. 2. Strandberg (2010a) s. 1.

⁶ Strandberg (2010a) *ibid.*

⁷ Strandberg (2010a) *ibid.*

⁸ Se 'etik' i Lübecke s. 143. Bergström s. 10. Norman s. 158. von Wright s. 225. Sayre-McCord (2007).

⁹ Føllesdal s. 251.

¹⁰ Miller s. 2. Parfit s. 447. Norman s. 158. von Wright s. 225. Strandberg (2010a) s. 1.

¹¹ Miller s. 2. Strandberg (2010a) s. 1.

hur vår vi i så fall denna kunskap?¹²

Andra synvinklar utifrån vilka moralen kan studeras är till exempel; *fenomenologi* (hur upplever vi moraliska egenskaper? Upplever vi till exempel att de är objektiva och oberoende av oss?)¹³, *moralpsykologi* (vilken är kopplingen mellan moraliska omdömen och moralisk motivation? Vad är det som motiverar oss när vi handlar moraliskt?)¹⁴, *objektivitet* (kan moraliska omdömen vara korrekta eller inkorrekta? Finns det *ett* korrekt svar på om en handling är moraliskt rätt eller fel? Är moralen oberoende av våra uppfattningar och attityder? Är moralen objektiv eller relativ?).¹⁵

Metaetiken skiljer sig alltså från den normativa etiken på följande sätt; dels är metaetiken inte normativ, dvs. metaetiken är menad att vara "etiskt neutral"; den ger inga rekommendationer för hur vi ska handla och varför (dock är det förenligt med att metaetiken ger andra typer av rekommendationer – t.ex. språkliga)¹⁶, dels handlar metaetiken *om* moralen sett ur ett metaperspektiv (det har sagts, om än ganska vagt, om denna uppdelning att normativ etik innebär teorier *i* moralen, medan metaetik innebär teorier *om* moralen).

Det som jag främst kommer att vara intresserad av i uppsatsens fortsättning, är främst de språkfilosofiska områdena och frågorna inom metaetiken (vilket kommer att framgå tydligare nedan när jag redogör för dels vad expressivism innebär, samt dels vad Frege-Geach-problemet innebär).

1.2 Kognitivism vs. nonkognitivism

Under de senaste decennierna har metaetiken präglats av främst två stora huvudläger; på ena sidan *kognitivismen*, och å andra sidan *nonkognitivismen*. Dessa två positioner inom metaetiken, samt olika förslag på teorier inom denna övergripande distinktion, kan positioneras utifrån deras svar på dylika metaetiska frågor vilka nämndes ovan (jmf. språkfilosofi, ontologi, epistemologi, etc.).¹⁷

Kognitivism. De metaetiker som menar att moraliska omdömen uttrycker trosföreställningar, räknas till dem vilka i övergripande termer oftast kallas kognitivister.¹⁸

Nonkognitivism. De metaetiker som, till skillnad från kognitivister, menar att moraliska omdömen däremot *inte* uttrycker, eller som åtminstone inte har som primär funktion att uttrycka, trosföreställningar, klassas i allmänhet som nonkognitivister.¹⁹

Nonkognitivistens gemensamma nämnare är att de alla är överens om att *typen* av språklig mening som moraliska termer (såsom 'fel' i satsen 'mord är fel') har, är avgörande annorlunda än den *typen* av språklig mening som deskriptiva termer (såsom 'grön') har.²⁰ Schroeder skriver;

“[t]he safest way to characterize what all of these views have in common, is that they reject the idea that moral terms have the same kind of meaning as ordinary descriptive terms”.²¹

Tvärtemot denna uppfattning menar kognitivister att moraliska satser fungerar precis som vanliga påståenden (deskriptiva satser), eller närmare; moraliska satser *är* påståendesatser rätt

¹² Miller s. 2. Norman s. 158. Strandberg (2010a) s. 1.

¹³ Miller s. 2. Strandberg (2010a) s. 1.

¹⁴ Miller s. 2. Strandberg (2010a) s. 1.

¹⁵ Miller s. 2. Strandberg (2010a) s. 1.

¹⁶ von Wright s. 225.

¹⁷ Miller s. 3.

¹⁸ Schroeder (2009) s. 257.

¹⁹ Schroeder (2009) s. 257. Strandberg (2010a) s. 2.

²⁰ Schroeder (2008b) s. 703.

²¹ Schroeder (2008b) s. 704.

och slätt (så som till exempel påståendet ”Jorden är rund”²²; dvs. moraliska satser bär samma typ av *deskriptiva mening* som vilka andra påståendesatser som helst). Moraliska utsagor uttrycker enligt kognitivismen, precis som andra vanliga påståendesatser trosföreställningar (och därmed kan de vara sanna och falska).²³ Nonkognitivisterna delar inte denna bild av det moraliska språket med kognitivisterna. En vanlig uppfattning hos nonkognitivisterna tycks istället vara att moraliska satser uttrycker non-kognitiva attityder (Schroeder använder sig av begreppet “*desire-like attitudes*”), vilka skiljer sig från kognitiva attityder (såsom trosföreställningar).²⁴

Olika nonkognitivistiska teorier har framförts av bland annat Hare, Blackburn, och Gibbard (andra som även räknas hit ibland är Ayer, Carnap och Stevenson).²⁵ Det råder dock delade meningar bland nonkognitivisterna vad dessa nonkognitiva attityder skulle innebära eller bestå i. Vissa nonkognitivisterna (bl.a. Ayer och Stevenson) menar till exempel att moraliska omdömen i huvudsak är uttryck för känslor eller ömsesidig känslöpåverkan, medan andra (som exempelvis Hare) menar att moraliska omdömen är uttryck för preferenser (samt har en viss logisk karaktär).²⁶

Djupare än så här kommer jag inte gå in på distinktionen mellan kognitivism och nonkognitivism, däremot skulle det kunna vara på sin plats att här, innan vi går vidare, förklara mer ingående några av de centrala begrepp som redan har förekommit ovan; begrepp som ”moralisk sats”, ”moralisk term”, och ”moraliska omdömen” (samt hur dessa begrepp kommer att användas i uppsatsens fortsättning). Detta innebär dock en förhållandevis svår och snårig diskussion, som jag besparar mig tills vidare (Boisvert går själv betydligt närmare in på den terminologi han använder och som är nödvändig för att förstå Expressive-Assertivismen; en redogörelse av denna terminologi har jag placerat nedan i uppsatsens tredje del). Fram till denna redogörelse av Boisverts terminologi så kommer jag istället fortsättningsvis använda mig av dessa begrepp (”moralisk sats”, ”moralisk term”) i den bemärkelse som de ”vanligtvis” eller intuitivt används av gemene man i vardagssituationer (moraliska termer såsom t.ex. ’fel’, ’rätt’, ’god’, ’ond’, etc. och moraliska satser och omdömen som ’mord är fel’ och ’du ska inte ljuga’ etc.). Som vi även kommer se nedan är ”yttranden” eller ”utsagor” av sådana moraliska omdömen eller moraliska satser det som kommer att sättas i främsta fokus (särskilt i min redogörelse för Boisverts teori); dvs. akten att yttra en viss moralisk sats eller ett visst moraliskt omdöme, och vad detta därmed *innebär*, samt vad vi egentligen *gör* i och med dessa yttranden, vilket kommer att sägas mer om nedan.

²² Se ’etik’ i Lübecke s. 144. Miller s. 3. Strandberg (2010a) s. 1.

²³ van Roojen (2004).

²⁴ Schroeder (2009) s. 257. Strandberg (2010a) s. 2. Miller s. 3.

²⁵ Schroeder (2008b) s. 703.

²⁶ Se ’etik’ i Lübecke s. 144-145.

Del 2. Expressivistiskt tänkande

Med denna bakgrund av metaetiken går vi raskt vidare för att närma oss det specifikt expressivistiska tänkandet genom en redogörelse för expressivistiska positioner och dess huvudsakliga kritik.

2.1 Expressivism

Vad innebär ”expressivism”? Den metaetiska position som har kommit att gå under namnet expressivism betraktas traditionellt som en position inom det nonkognitivistiska lägret²⁷. Den expressivism som jag avser diskutera här är s.k. ”ren” (’pure’) eller ”traditionell” expressivism²⁸ (till skillnad från ”hybrid expressivism”). Schroeder skriver att;

”[m]etaethical expressivists [...] go on, further, to explain that moral sentences differ in the kind of meaning that they have from ordinary descriptive sentences, because the kind of mental state that they express differs from the kind of mental state expressed by ordinary descriptive sentences”.²⁹

Expressivismen som position innebär alltså, i likhet med nonkognitivism, att meningen hos moraliska satser skiljer sig från meningen hos vanliga deskriptiva satser, eftersom; de typer av mentala tillstånd som moraliska satser (enligt expressivismen) uttrycker skiljer sig från de typer av mentala tillstånd som vanliga deskriptiva satser uttrycker.³⁰ Att fälla ett moraliskt omdöme, menar Schroeder vidare, innebär enligt expressivismen att *uttrycka* (”express”) en icke-kognitiv attityd.³¹ Vidare skulle enligt expressivismen en sats som innehåller en moralisk term ’fel’, av typen ’X är fel’, *uttrycka* en viss (åtminstone generellt sett) negativ attityd gentemot X.³²

Vi kan jämföra Schroeders definition med vad Boisvert själv skriver angående expressivism i inledningen av sin artikel;

”[e]xpressivism’s distinguishing feature is its thesis that sincere moral judgments of the form ‘ ϕ -ing is right’ or ‘I ought to ϕ ’ express [...] desire-like pro- or con-attitudes, such as approval, disapproval, acceptance, contempt, and so on, (rather than, or in addition to, belief-like attitudes that are ‘cognitive’, ‘descriptive’, or ‘representational’ in character)”.³³

Vidare ger Boisvert sin tydligaste och klaraste definition av expressivismen, så som den traditionellt karaktäriseras, enligt följande;

(E) ”If a speaker utters_(CL)³⁴ an ethical sentence, then the speaker performs a direct illocutionary act whose sincerity condition requires the speaker to have a pro- or con-attitude”.³⁵

Denna definition bygger på en terminologi hos Boisvert som kommer redogöras för längre ned. Vi ska även återkomma till denna definition senare, då Boisvert modellerar den en smula i enlighet med sin, från denna uppfattning distinkta, hybrida expressivistiska teori.

²⁷ Schroeder (2008b) s. 704.

²⁸ Schroeder (2008a) s. 87 & Macarthur s. 3.

²⁹ Schroeder (2008b) s. 704.

³⁰ Schroeder (2008b) s. 704.

³¹ Schroeder (2008a) s. 86. Schroeder (2009) s. 257.

³² Schroeder (2008b) s. 709.

³³ Boisvert s. 170.

³⁴ För en förklaring av denna symbol (CL) se längre ned i samband med diskussion av det Boisvert kallar ”Dubbelanvändningsprincipen”.

³⁵ Boisvert s. 179.

En av de centrala idéerna hos metaetisk expressivism (åtminstone enligt Schroeder), är uppfattningen att moraliska satser (och normativa satser över lag) bär *samma* relation till non-kognitiva attityder, som den relation vanliga deskriptiva satser bär till propositionella trosföreställningar; själva *uttrycksrelationen* ('the expression relation').³⁶ Denna "uttrycksrelation" innebär dock en viss problematik för expressivister. Bland annat eftersom expressivister och kognitivister tenderar till att använda begreppet "uttrycka" i olika bemärkelser. För att kunna peka på denna relation måste expressivister kunna peka på vad de egentligen menar med denna uttrycksrelation. Schroeder skriver själv om denna problematik;

"[a]ccording to expressivism, 'to make a normative judgment is to express a non-cognitive attitude.' A great deal of ink has been spilled over what *kind* of non-cognitive attitude various normative judgments express, and over various problems raised for this kind of view. But very little has been said about what *expression* is, in the first place".³⁷

Jag kommer inte att gå in närmare på detta problem här, utan istället ha det i åtanke nedan då vi tittar närmare på Boisverts hybrida expressivistiska teori. Boisvert måste, precis som andra (såväl traditionella som hybrida) expressivistiska teorier, kunna möta detta problem på ett godtagbart sätt för att kunna visa på att sin egen teori i fråga är godtagbar och övertygande. Som vi ska se nedan så försöker också Boisvert förklara vad denna uttrycksrelation innebär, främst genom en analogi mellan å ena sidan moraliska termer och å andra sidan s.k. "pejorativa ord" ('pejoratives'); ord som är "nedsättande" på ett attitydrelaterat sätt. Jag kommer på flesta ställen nedan ta upp både för- och nackdelar med denna analogi.

2.2 Frege-Geach-Problemet

"Frege-Geach-problemet" är det problem, som förmodligen är den främsta utmaningen för nonkognitivistiska positioner (därmed också expressivism).³⁸ Problemet har fått sitt namn efter Peter Geach, som tillskrivs ha utformat den klassiska framställningen av invändningen i sina artiklar 1960 och 1965.³⁹ För att illustrera detta problem, se inledningsvis följande exempel på en giltig härledning innehållande två premisser och en slutsats;

- (1) Mord är fel
- (2) Om mord är fel, så är det fel att få sin lillebror att mörda människor
- (3) Därav; det är fel att få sin lillebror att mörda människor.⁴⁰

Antag att en person yttrar den första satsen, (1). I så fall hävdar hon att mord är fel (givet att hon är uppriktig). Antag sedan att hon därefter yttrar den andra satsen, (2). I detta fall hävdar hon däremot *inte* att mord är fel. Det ända hon hävdar är att *om* (dvs. om det skulle vara fallet att) mord är fel, då är det även fel att få sin lillebror att mörda människor (hon förbinder sig alltså inte nödvändigtvis till åsikten att mord, *de facto*, är fel enbart genom att yttra den andra satsen).⁴¹

Vad säger expressivismen? Vad säger expressivismen om satserna (1) och (2)? Expressivismen menar att en talare som yttrar en enkelt moralisk sats, likt den första satsen 'Mord är fel', *uttrycker* en non-kognitiv attityd (gentemot handlingar); i det här fallet uttrycker satsen 'Mord är fel' en negativ non-kognitiv attityd gentemot handlingen mord.⁴²

³⁶ Schroeder (2008a) s. 86 & 89.

³⁷ Schroeder (2008a) s. 86.

³⁸ Miller s. 7.

³⁹ Miller s. 40. Schroeder (2008b) s. 703.

⁴⁰ Miller s. 40-41.

⁴¹ Strandberg (2010b) s. 3.

⁴² Schroeder (2008b) s. 709. Strandberg (2010b) s. 3.

Däremot verkar det bli problem för expressivister att förklara den andra satsen, (2). Anledningen, menar kritiker, är att expressivister inte på samma sätt kan hävda att den andra satsen uttrycker en negativ non-kognitiv attityd gentemot handlingen mord (likt den förklaring expressivister ger av första satsen 'Mord är fel').

Varför är detta ett problem för expressivister? Problemet grundar sig, som vi ska se nedan, i att den andra satsen 'Om mord är fel, så är det fel att få sin lillebror att mörda människor' inte används för att föreskriva *att* mord är fel, utan enbart att *om* mord är fel, då är det även fel att få sin lillebror att mörda människor. Poängen är att i båda satserna, (1) och (2), så figurerar samma sats; 'Mord är fel'. I den första satsen, (1), så figurerar satsen 'Mord är fel' ensam och utgör hela satsen, medan samma sats, 'Mord är fel', i den andra satsen (2) figurerar som antecedent (försats) i en villkorssats.⁴³ För att denna härledning ska kunna vara giltig, så måste förekomsten av satsen 'Mord är fel' i första satsen, (1), betyda (eller för expressivister uttrycka) *samma sak* som 'Mord är fel' när den förekommer i den andra satsen, (2).⁴⁴ Detta innebär att om den semantiska funktionen hos 'Mord är fel' i en enkel moralisk sats, som i sats (1), är annorlunda än den semantiska funktionen hos samma sats, 'Mord är fel', när den förekommer i en inbäddad moralisk sats, som i sats (2), så gör man sig skyldig till ett felslut som kallas *ekvivokation*⁴⁵ (själva felslutet ekvivokation bör dock ses som en konsekvens av det bakomliggande problemet för expressivister här. I grund och botten innebär detta problem att en och samma utsaga förefaller att ha två eller fler innebörder. Jag hoppas att det nedan kommer framgå tydligt varför detta skulle utgöra ett problem för expressivister).

Tanken med ekvivokation, ett felslut som bottnar i *betydelseförskjutningar*, är att de flesta välformulerade argument och härledningar innehåller vissa (en eller flera) "nyckelterm", vilka återkommer i minst två av ett arguments eller en härlednings premisser (som i fallet ovan med satsen 'Mord är fel').⁴⁶ För att argumentet ska kunna vara giltigt, så måste dessa nyckelterm betyda samma sak genom hela argumentet (dvs. inga *betydelseförskjutningar* får äga rum hos de termer eller satser som förekommer i två eller fler av premisserna i ett argument).⁴⁷ Ta till exempel följande argument (för att ta ett väldigt triviale exempel);

- (a) Pelle är en munk;
- (b) Munkar är goda att äta;
- (c) Alltså; Pelle är god att äta.

Detta argument är ogiltigt om ordet 'munk' betyder olika saker i de två första premisserna, (a) respektive (b)⁴⁸ (intuitivt sett skulle nog de flesta också hålla med om detta. För en kannibal däremot skulle detta argument förmodligen vara uppenbart sant. Dock krävs det fortfarande, även för kannibaler, att 'munk' betyder samma sak i var och en av premisserna för att argumentet ska kunna vara giltigt). Ett annat exempel skulle vara att termen 'fel' figurerar i mitt första exempel ovan med två olika betydelser; å ena sidan moraliskt fel, å andra sidan juridiskt fel. Sådana exempel är svårare att upptäcka, men likväl skulle ett sådant argument bli ogiltigt, eller åtminstone problematiskt, i enlighet med felslutet ekvivokation.

Kritiker menar att expressivister har samma problem med moraliska satser när dessa figurerar i *komplexa* eller *inbäddade* kontexter (såsom villkorssatser av typen 'om ..., så ...'). Antag att en talare uppriktigt yttrar den moraliska satsen 'Mord är fel'. Ett sådant yttrande innebär enligt expressivister varken att talaren gör något påstående (i bemärkelsen en assertiv

⁴³ Strandberg (2010b) s. 3.

⁴⁴ Miller s. 41.

⁴⁵ Miller s. 41.

⁴⁶ Hansson s. 82.

⁴⁷ Hansson *ibid.*

⁴⁸ Miller s. 41.

talakt⁴⁹), eller uttrycker någon trosföreställning.⁵⁰ Istället menar expressivister att hon genom att yttra satsen 'Mord är fel', såsom första satsen (1) ovan, uttrycker en negativ non-kognitiv attityd gentemot handlingen mord. Detta innebär, att i kontexter där den moraliska satsen 'Mord är fel' till synes⁵¹ yttras för att *påstå* något, så menar expressivister att talaren istället uttrycker en viss negativ non-kognitiv attityd gentemot mord (snarare än att *påstå att* mord är fel).⁵² Så långt är det egentligen inte något problem (utöver meningsskiljaktigheter om huruvida en talare över huvud taget uttrycker en non-kognitiv attityd genom att yttra moraliska satser snarare än att påstå något).

Men vad händer då i kontexter där den yttrade moraliska satsen till synes *inte* används för att påstå någonting? Ett exempel på en sådan sats skulle vara antecedenten i en villkorssats (såsom till exempel den andra satsen, (2), ovan; 'Om mord är fel, så är det fel att få sin lillebror att mörda människor'). Sådana satser används inte för att påstå *att* mord är fel; utan enbart för att uttrycka att *om* mord är fel, *så* är det fel att få sin lillebror att mörda människor (dvs. antecedenten i denna sats, 'om mord är fel' används (åtminstone inte ensam) inte för att påstå någonting).⁵³ Kan expressivister fortfarande hävda att satsen 'Mord är fel', när den figurerar som antecedent i en villkorssats, uttrycker en negativ non-kognitiv attityd gentemot mord, även om satsen här till synes inte används för att påstå att mord är fel? Så verkar inte vara fallet (åtminstone enligt kritikerna). Så vilken förklaring kan expressivister i så fall ge för användningen av 'Mord är fel' när den figurerar i sådana kontexter där talaren inte yttrar satsen för att påstå att mord är fel?⁵⁴ Om yttrandet av antecedenten 'Om mord är fel' således inte används för att uttrycka en negativ non-kognitiv attityd gentemot mord, så måste förklaringen av den semantiska funktionen för denna sats vara annorlunda än den där 'Mord är fel' till synes direkt används för att göra ett påstående.⁵⁵ Det verkar alltså som att det blir problem för expressivister att påstå att 'Mord är fel' när den figurerar som antecedent i en villkorssats skulle uttrycka samma sak (dvs. en negativ icke-kognitiv attityd gentemot handlingen mord) och ha samma semantiska funktion som 'Mord är fel', när denna står ensam och utgör hela satsen. Detta verkar således förbinda expressivismen till uppfattningen att den moraliska satsen 'Mord är fel' *uttrycker* olika saker (och därmed olika semantiska funktioner) i den första premissen ovan, 'Mord är fel', och i den andra satsen premissen ovan, 'Om mord är fel, så är det fel att få sin lillebror att mörda människor'.⁵⁶ Och, som jag nämnt ovan, om det är så att en sats eller en term, när dessa figurerar i minst två av premisserna i ett argument, och där dessa i minst en av dessa premisser har en annan betydelse än i övriga premisser (dvs. när en och samma sats eller term i ett argument inte har en enhetlig betydelse genom hela argumentet), så anses argumentet därmed ogiltigt på grund av att argumentet därmed lider en brist som består i det felslut som vi ovan kallat ekvivokation. Och om 'Mord är fel' uttrycker olika saker (samt har olika semantiska funktioner) i premisserna (1) och (2), så som verkar vara fallet för expressivister, så *betyder* 'Mord är fel' definitivt inte samma sak i (1) och (2)⁵⁷, och därmed gör sig expressivismen således skyldig till felslutet ekvivokation i dylika fall där inbäddade moraliska satser förekommer (såsom villkorssatsen 'Om mord är fel, så är det fel att få sin lillebror att mörda människor').

⁴⁹ Vad som menas med en assertiv talakt kommer jag att förklara längre ned.

⁵⁰ Miller s. 40.

⁵¹ Översättning av engelskans 'apparently'. En alternativ, och möjligtvis mer kontroversiell, översättning skulle vara 'uppenbart'.

⁵² Miller s. 40.

⁵³ Miller s. 40.

⁵⁴ Miller s. 40.

⁵⁵ Miller s. 40.

⁵⁶ Strandberg (2010b) s. 3.

⁵⁷ Miller s. 41.

Själva svårigheten för expressivister i Frege-Geach-problemet består således i att expressivister verkar få problem med att förklara förekomsten av moraliska satser i kontexter där dessa satser till synes inte används för att påstå någonting, såsom bland annat antecedenter i villkorssatser, utan att "äventyra" det intuitivt giltiga mönster hos i de slutledningar och argument i vilka dessa moraliska satser figurerar.⁵⁸ Ett exempel på ett sådant argument är vårt exempel ovan;

- (1) Mord är fel
- (2) Om mord är fel, så är det fel att få sin lillebror att mörda människor
- (3) Därav; det är fel att få sin lillebror att mörda människor.

Problem med språklig inbäddning och negation. Inom metaetiken benämns detta och liknande problem med ekvivokation (särskilt för expressivister), istället för "Frege-Geach-problemet", för problem med språklig inbäddning (eller vanligare den engelska benämningen 'embedding problems'). Poängen är att det finns olika sätt där komplexa och inbäddade satser verkar vara ett problem för expressivister.⁵⁹ Andra problem som räknas till denna "familj" är, förutom som ovan beskrivet språklig inbäddning förekommande i villkorssatser, bland annat frågor och negationer.⁶⁰ Problemet med negation har till exempel fått mer fokus inom metaetiken, och anledningen är att förklaringar av hur vi ska förstå giltigheten hos argument av karaktären *modus ponens*, kräver att vi också kan förklara *ogiltigheten* hos argument av karaktären: 'P', 'P → Q', Alltså; '¬P' (poängen är att man för att kunna förklara detta även måste kunna förklara varför 'P' och '¬P' är oförenliga tillsammans (ett s.k. 'inconsistent set') i enlighet med en bakomliggande semantik för negationer).⁶¹

Det jag dock i uppsatsens fortsättning kommer att koncentrera mig på är språklig inbäddning av moraliska komplexa satser som förekommer i villkorssatser av typen 'Om mord är fel, så är det fel att få sin lillebror att mörda människor' i exemplet beskrivet ovan.

2.3 Hybrid expressivism

Under de senaste åren har ett flertal filosofer försökt konstruera olika förslag på s.k. *hybrida* metaetiska positioner, där tanken är att hybrida teorier skulle kunna dra fördel av de båda traditionella metaetiska lägren (kognitivism och nonkognitivism). Detta gäller inte minst expressivistiska teorier. Hybrida expressivistiska teorier försöker (generellt sett) sammanföra och integrera element från både traditionell ('pure') expressivism och från kognitivism.⁶² Detta skulle, menar hybrida expressivister, innebära en möjlighet att undvika eller "gå runt" Frege-Geach-problemet (medan teorin fortfarande kan behålla fördelar från traditionell expressivism; exempelvis fördelar med moralisk motivation etc.).⁶³ Hybrida metaetiker har, därmed, börjat ifrågasätta uppfattningen att distinktionen mellan kognitiva och nonkognitiva metaetiska positioner nödvändigtvis är så distinkt som den till synes verkar (eller uppfattas).⁶⁴ När vi frågar oss, huruvida moraliska satser uttrycker trosföreställningar eller attityder, då tenderar hybrida metaetiker att besvara frågan med; *varför skulle det inte kunna vara både och?*⁶⁵ Och detta är trots allt en naturlig tanke; om kognitivister, på det stora hela, tenderar att undvika de problem som expressivister ställs inför, såsom bland annat Frege-Geach-problemet (vilket antas bero på att kognitivister menar att moraliska satser *är* och fungerar

⁵⁸ Miller s. 42.

⁵⁹ van Roojen (2004).

⁶⁰ Schroeder (2008b) s. 705. van Roojen (2004).

⁶¹ Schroeder (2008b) s. 710.

⁶² Schroeder (2008b) s. 716-717. Boisvert sida 169.

⁶³ Schroeder (2008b) s. 716-717. Boisvert sida 169.

⁶⁴ Schroeder (2009) s. 258.

⁶⁵ Schroeder (2009) s. 258.

som vanliga påståendesatser med deskriptiv mening), samt om expressivister kan förklara moralisk motivation hos moraliska satser och omdömen, samt ”lösa” det problem som inom metaetiken kallas *Öppna frågans argument* (eftersom de menar att moraliska satser och omdömen inte, åtminstone inte enbart, uttrycker trosföreställningar, då kanske det är möjligt att förklara och försvara en teori för vilken moraliska satser uttrycker *både* mentala tillstånd av de typer som antas uttryckas av kognitivism och expressivism respektive, och således dra nytta av fördelarna från båda lägren⁶⁶ (eller, som Schroeder skriver, ”at least, something in the neighborhood”⁶⁷).

Några nämnvärda expressivister som har försökt närma sig eller utveckla hybrida expressivistiska teorier är bland annat; David Copp (en tidig influens för hybrid expressivism), Michael Ridge, Stephen Barker, Frank Jackson, David Alm, Richard Joyce, Matthew Chrisman, samt Dorit Bar-On (för att nämna några som Schroeder tar upp).⁶⁸ Alla dessa försöker utveckla hybrida expressivistiska teorier för att kunna lösa de problem som expressivismen traditionellt ställs inför (där kanske det främsta är Frege-Geach-problemet, dvs. problemet med inbäddningen av moraliska satser). Dock är de långt ifrån överens om *hur* detta ska gå till (dvs. hur denna hybrida teori borde utformas, utan ger var och en olika potentiella svar för hybrida expressivistiska lösningar).⁶⁹

En del av dessa hybrida förslag (bland annat Boisverts) är inspirerade av exemplen med de s.k. pejorativa orden (som nämndes ovan), vilka antas (enligt förespråkarna av denna uppfattning) inneha både en deskriptiv (kognitiv) komponent, samt även någon form av attitydrelaterad komponent (ofta en negativ när det kommer till pejorativa ord).⁷⁰ Utifrån denna bild hoppas hybrida expressivister kunna modellera en teori för hur moraliska satser fungerar innehållande *båda* dessa två komponenter.⁷¹ Poängen är (vilket kommer att gås in närmare på nedan), enligt Schroeder att;

“[d]espite their connection to negative attitudes, however, pejoratives fit smoothly into any and all complex linguistic constructions in exactly the same way that ordinary descriptive language does, so this licenses optimism that moral terms like ‘wrong’ might do so as well, if they differ from descriptive terms like ‘green’ in the same way that pejoratives like ‘nigger’ do”.⁷²

Resultatet är, menar Boisvert å sin sida;

“[t]he result is an expressivist theory that, among other advantages, is immune to embedding difficulties and avoids an overlooked difficulty concerning attitude ascriptions that is lethal to most other hybrid theories”.⁷³

Daniel Boisverts teori Expressive-Assertivism (vilken är det hybrida förslag som Schroeder i sin artikel ”What is the Frege-Geach Problem?” uppfattar som den i dagsläget mest hoppfulla teorin av hybrida expressivistiska teorier⁷⁴), tar dessa modeller med pejorativa ord väldigt seriöst, och menar att moraliska termer, precis som pejorativa ord, har en fast (‘fixed’) deskriptiv komponent *och* samtidigt är associerad med en fast (‘fixed’) attityd.⁷⁵

⁶⁶ Schroeder (2009) *ibid.*

⁶⁷ Schroeder (2009) *ibid.*

⁶⁸ Schroeder (2009) *ibid.*

⁶⁹ Schroeder (2009) s. 259.

⁷⁰ Boisvert s. 169. Schroeder (2008b) s. 717.

⁷¹ Boisvert s. 169. Schroeder (2008b) s. 717.

⁷² Schroeder (2008b) s. 717.

⁷³ Boisvert sida 169.

⁷⁴ Schroeder (2009) s. 258.

⁷⁵ Schroeder (2008b) s. 717.

Del 3. Boisverts hybrida förslag

Slutligen är vi framme vid uppsatsens ”huvudnummer”; Daniel Boisverts hybrida expressivistiska teori Expressive-Assertivism. Teorin består av (vilket kommer framgå klarare nedan) av tre olika delar eller huvudprinciper; ”Dubbelanvändningsprincipen”, ”Extensionalitetsprincipen” och ”Generalitetsprincipen” (dessa principer kommer nedan att redogöras för var och en för sig, samt därefter hur de fungerar tillsammans).

3.1 Expressive-Assertivism

Boisvert kallar sin hybrida expressivistiska teori för *Expressive-Assertivism*⁷⁶; en teori som enligt Boisvert själv undviker det problem som Frege-Geach-problemet utgör (han menar till och med att Expressive-Assertivism-teorin har kapacitet att undvika *varje* problem med språklig inbäddning för moraliska komplexa satser som kan riktas mot teorin).⁷⁷ Expressive-Assertivismen är en vad Boisvert kallar s.k. ”dual-use theory” (nedan kommer jag att använda begreppet ’dual-use’ med översättningen ’dubbelanvändning’). Boisvert skriver;

“[t]he theory is a refined improvement of the ‘dual-use’ expressivist theories traditionally associated with C. L. Stevenson’s emotivism and R. M. Hare’s prescriptivism, and of similar dual-use theories that have recently arrived on the metaethical scene”.⁷⁸

Expressive-Assertivismen kännetecknas, precis som andra ”dual-use theories”, av påståendet att vi felaktigt tror att vi måste välja mellan å ena sidan (simpel) expressivism, och å andra sidan, vad Boisvert kallar (vilket jag kommer förklara närmare nedan), (simpel) *assertivism*. För att citera Boisvert;

“[e]xpressive-assertivism, like other dual-use theories, recognizes that there is, in a sense, a false choice between simple expressivism and simple assertivism. It denies that one performs only one direct illocutionary act via an utterance_(CL) of a basic ethical sentence. It holds instead that a speaker performs *both* a direct assertive and a direct nonassertive illocutionary act via an utterance_(CL) of a basic ethical sentence and, so, is a (logically) ‘complex’ expressivist theory”.⁷⁹

Expressive-Assertivismen består, förklarar Boisvert, utav tre centrala huvudkomponenter; ”Dubbelanvändningsprincipen” (DP), ”Extensionalitetsprincipen” (EP), och ”Generalitetsprincipen” (GP).⁸⁰ Kortfattat innebär dessa tre principer var och en för sig;

DP; Dubbelanvändningsprincipen innebär att om en talare (vad Boisvert kallar) *korrekt och bokstavligen*⁸¹ yttrar en *enkel* moralisk sats, då utför talaren en *direkt expressiv*⁸² illokutionär talakt, och *samtidigt* en *direkt assertiv*⁸³ illokutionär talakt.⁸⁴

⁷⁶ Boisvert s. 170. Parantes; begreppet ’Expressive-Assertivism’ är ett fruktansvärt fult namn på en teori tycker jag personligen. Boisvert borde byta ut detta mot något mer poetiskt.

⁷⁷ Boisvert s. 170-171.

⁷⁸ Boisvert s. 170.

⁷⁹ Boisvert s. 180.

⁸⁰ Boisvert s. 171. Översättningar från engelskans ’the Dual-Use Principle’, ’the Extensionality Principle’, och ’the Generality Principle’.

⁸¹ I var och en av dessa principer förekommer det en del oklara begrepp som behöver förklaras. För dessa förklaringar hänvisar jag till var och en av dessa principers längre diskussioner och redogörelser nedan i denna del av uppsatsen, där alla oklara begrepp kommer att förklaras och redas ut.

⁸² Termen ’expressiv’ kommer jag att använda i samma bemärkelse som engelskans ’expressive’ (enligt Searles taxonomi).

⁸³ Termen ’assertiv’ kommer jag att använda i samma bemärkelse som engelskans ’assertive’ (enligt Searles

- EP; Extensionalitetprincipen innebär att om en talare (korrekt och bokstavligen) yttrar en sats, som innehåller en moralisk term⁸⁵ i en *extensional kontext*⁸⁶, då utför talaren en *direkt expressiv illokutionär talakt*.⁸⁷
- GP; Generalitetsprincipen innebär att om en talare (korrekt och bokstavligen) yttrar en enkel eller en komplex moralisk sats, då utför talaren en *direkt expressiv illokutionär talakt*, genom vilken hon uttrycker någon sorts nonkognitiv attityd gentemot ('toward') entiteter ('things') av en viss sort ('certain kind'), dvs. entiteter vars egenskaper "pekas ut" ('picks out')⁸⁸ av den moraliska termen.⁸⁹

3.2 Dubbelanvändningsprincipen

Låt oss nu titta närmare på dessa tre huvudkomponenter för Expressive-Assertivism-teorin; DP, EP och GP.⁹⁰ Vi börjar med den första av dessa tre principer; dubbelanvändningsprincipen (DP). DP innebär att, som nämnt ovan, om en talare *korrekt och bokstavligen* yttrar en enkel moralisk sats, då utför talaren en direkt expressiv illokutionär talakt *och* samtidigt en direkt assertiv illokutionär talakt. För att förstå denna första princip, så behöver vi först förstå den centrala terminologi som förekommer i denna princip (samt vilken, som vi kommer se nedan, även är central för hela Expressive-Assertivism-teorin). De centrala begreppen som förekommer är;

- *Enkla moraliska satser*
- *Illokutionära talakter*
- *Expressiva illokutionära talakter*
- *Assertiva illokutionära talakter*
- *Direkta och indirekta illokutionära talakter*
- *Samt; korrekt och bokstavligt yttrande*⁹¹

Nedan kommer jag att redogöra för vart och ett av dessa begrepp som förekommer i terminologin.

Enkla moraliska satser. Det första begreppet vi måste reda ut enligt Boisvert är det han kallar för en 'enkel moralisk sats' ('basic ethical sentence'). Med begreppet 'enkel moralisk sats' menar Boisvert en sats av typen "X är R" eller "X är F", där R står för (moraliskt) rätt och F står för (moraliskt) fel.⁹² (Boisvert noterar dock att allt han säger om dessa enkla moraliska satser, av formen 'X är R' eller 'X är F', kan i förhållande till Expressive-Assertivismen utökas och modifieras till att även kunna innehålla vilka andra moraliska termer som helst (såsom 'god', 'ond', 'rättvis', 'orättvis' etc.), och även satser av karaktären

taxonomi).

⁸⁴ Boisvert s. 171.

⁸⁵ Boisvert använder snarare i ordagan översättning moraliska predikat ('moral predicates'). Jag kommer istället använda mig av begreppet "moralisk term" istället, eftersom jag redan i den första hälften av uppsatsen har använt mig av begreppet på detta sätt. Dock bör klargöras att den rent syntaktiska funktionen för moraliska termer som figurerar i moraliska satser, i fortsättningen av uppsatsen uteslutande kommer att behandlas som predikat.

⁸⁶ Återigen hänvisar jag till redogörelserna för varje princip nedan för förklaringar av oklara begrepp som kräver sina förklaringar.

⁸⁷ Boisvert s. 171.

⁸⁸ Alternativ översättning; "plockas ut".

⁸⁹ Boisvert s. 171.

⁹⁰ Boisvert s. 173.

⁹¹ Boisvert ibid.

⁹² Boisvert ibid.

som innehåller ett moraliskt 'bör' (samt även moraliska satser synonymt översatta till andra språk).⁹³ För enkelhetens skull begränsar sig Boisvert även till att med variabeln 'X' uttrycka enbart moraliska *handlingar*, men menar återigen att teorin kan modifieras för att kunna klara av att hantera satser innehållande variabeln X, där X inte enbart behöver uttrycka moraliska handlingar, utan även kan uttrycka "icke-handlingar" ('nonactions'⁹⁴)).⁹⁵

Illokutionära talakter. Idén om illokutionära talakter går tillbaka till bland andra Austin, som skiljer mellan *lokutionära*, *illokutionära*, och *perlokutionära* talakter.⁹⁶ *Lokutionära talakter* består i att man säger något, fäller ett yttrande.⁹⁷ *Illokutionära talakter*, däremot, är det som man *gör i och med* den lokutionära akten att säga något.⁹⁸ Poängen är att när vi yttrar satser så *gör* vi någonting mer än att bara uttala orden; vi utför på ett sätt *handlingar* (dvs. talakter eller *talhandlingar*), såsom att till exempel bland många andra att uppge något, att påstå något, att beskriva, att varna, att anmärka, att befalla, att kritisera, att be om ursäkt, att gilla, att välkomna etc.⁹⁹ Ett illustrerande exempel är att genom yttrandet av satsen 'Öppna fönstret' (den lokutionära akten), så utför vi också en viss illokutionär talakt (i det här fallet den illokutionära akten att befalla eller uppmana någon att öppna fönstret).¹⁰⁰ Boisvert använder sig själv av följande exempel; "[f]or example, in saying 'You will ski', I may be performing the illocutionary acts of *predicting* or *stating* that you will ski"¹⁰¹ (huruvida detta är ett övertygande exempel eller inte lämnar jag upp till läsaren att avgöra. Vad Boisvert dock är ute efter, vilket han också explicit skriver, är att följa Austins definition och uppfattning av illokutionära talakter).¹⁰² Utförligare än så behöver vi inte gå in på definitionen av illokutionära talakter, menar Boisvert, dels eftersom det skulle innebära en "överraskande" komplex diskussion, dels eftersom att den intuitiva förståelse av begreppet som vi får tillgång till i ovan nämnda definition är fullt tillräcklig för att förstå "Dubbelanvändningsprincipen" enligt Boisvert.¹⁰³

Expressiva illokutionära talakter. Boisvert godtar och använder Searles taxonomi för olika typer av illokutionära talakter (eller vilka han mer specifikt kallar "basic illocutionary act").¹⁰⁴ De för Expressive-Assertivismen (och Dubbelanvändningsprincipen) två mest centrala typer av illokutionära talakter är *expressiva* och *assertiva*¹⁰⁵ (Boisvert tar även upp en tredje typ av illokutionära talakter, *direktiva*.¹⁰⁶ Dessa är dock inte nödvändiga att gå in på närmare här för att förstå varken Dubbelanvändningsprincipen eller Expressive-Assertivismen i stort). Den första typen av illokutionära talakter, *expressiva*, är kanske inte den enklaste typen av talakter att återge en förklaring av (åtminstone har jag haft en del problem med detta stycke). Searle (1975a) skriver att expressiva illokutionära talakter har som funktion att:

"express the psychological state specified in the sincerity condition about a state of affairs specified in the propositional content".¹⁰⁷

⁹³ Boisvert *ibid.*

⁹⁴ Direkt översatt, möjligen en dålig översättning. Vad vi är ute efter är det som faller utanför det vi normalt skulle kalla handlingar, men som ändå kan besitta moraliska egenskaper.

⁹⁵ Boisvert s. 173-174.

⁹⁶ von Wright s. 219.

⁹⁷ von Wright *ibid.*

⁹⁸ von Wright *ibid.* Perlokutionära talakter innebär själva "effekten" som följer av det vi har yttrat.

⁹⁹ Searle (1965) s. 83.

¹⁰⁰ von Wright s. 219.

¹⁰¹ Boisvert s. 174.

¹⁰² Boisvert *ibid.*

¹⁰³ Boisvert *ibid.*

¹⁰⁴ Boisvert *ibid.*

¹⁰⁵ Boisvert *ibid.*

¹⁰⁶ Boisvert *ibid.*

¹⁰⁷ Searle (1975a) s. 164.

Detta verkar innebära att när en talare utför en expressiv illokutionär talakt, genom att yttra en viss sats, så uttrycker hon ett visst psykologiskt tillstånd *om* det ”sakförhållande”¹⁰⁸ som utgörs eller beskrivs av det propositionella innehållet i den yttrade satsen. Alltså; om jag upptäcker att jag trampar på din fot och därmed ber om ursäkt genom att yttra satsen ‘Jag ber om ursäkt för att jag trampade på din fot’ eller ‘Ursäkta att jag trampade på din fot’ (eller möjligtvis bara ‘Ursäkta’ givet i en viss kontext), så uttrycker jag (givet att jag är uppriktig enligt vissa “sincerity conditions”) ett visst psykologiskt tillstånd som handlar *om* att jag har trampat på din fot (dvs. satsens propositionella innehåll). Definitionen av expressiva illokutionära talakter är fortfarande inte helt och hållet glasklar, men det blir förhoppningsvis lite klarare om vi beaktar de typiska verb som enligt Searle förekommer i dessa expressiva illokutionära talakter. Sådana typiska expressiva verb är bland annat ”tacka”, ”gratulera”, ”ursäkta sig”, ”beklaga”, och ”välkomna”.¹⁰⁹ Searle fortsätter följande stycke;

”In performing an expressive, the speaker is neither trying to get the world to match the words nor the words to match the world; rather the truth of the expressed proposition is presupposed. Thus, for example, when I apologize for having stepped on your toe, it is not my purpose either to claim that your toe was stepped on nor to get it stepped on”.¹¹⁰

Boisvert, å sin sida, definierar de expressiva illokutionär talakterna enligt följande;

”*expressives* [...] express a certain psychological state (as opposed to expressing *that* one is in that state, which would be an assertive), such as with typical utterances of ‘Hooray!’ and ‘Terrific!’”.¹¹¹

Detta är den enda explicita definition av expressiva illokutionära talakter Boisvert ger, vilken knappast är den mest övertygande eller klagörande definitionen. Dock; när det kommer till yttrandet av moraliska satser, så verkar Boisverts uppfattning om dessa expressiva illokutionära talakter vidare vara (i enlighet med den bild av den traditionella expressivismen Boisvert har gett), att de ska uppfattas som uttryckandet av en nonkognitiv attityd (en ‘*pro-*’ eller ‘*con-*’ attityd)¹¹², dvs. om jag yttrar satsen ‘Mord är fel’ så uttrycker jag en negativ non-kognitiv attityd som handlar om handlingen mord (ungefär ‘Bu för mord!’).

Utifrån denna terminologi ger Boisvert en ny modifierad definition av den traditionella expressivismen. Jämför med ovan nämnda citat;

(E) ”If a speaker utters_(CL) an ethical sentence, then the speaker performs a direct illocutionary act whose sincerity condition requires the speaker to have a pro- or con- attitude”.

Boisverts modifierade definition lyder;

(E’) “If a speaker utters_(CL) an ethical sentence, then the speaker performs a direct expressive [...] illocutionary act”.¹¹³

¹⁰⁸ Översättning av uttrycket ‘state of affairs’. Andra möjliga översättningar i sammanhanget skulle kunna vara; ”tillstånd”, ”situation”, ”förhållande”, ”belägenhet”, ”omständighet” etc.

¹⁰⁹ Searle (1975a) s. 164.

¹¹⁰ Searle (1975a) s. 164.

¹¹¹ Boisvert s. 179.

¹¹² Boisvert s. 179.

¹¹³ Boisvert s. 179.

Assertiva illokutionära talakter. Den andra typen av illokutionära talakter, *assertiva*, innebär att beskriva världen såsom varande på ett visst sätt (där talaren som utför en assertiv talakt måste ha en *troföreställning* om att världen är på det viset som är beskrivet).¹¹⁴ Satsen där man genom att yttra dem utför assertiva talakter är vanliga påståendesatser, exempelvis 'Bob är två meter lång' och 'Det är 20 grader Celsius utomhus'.¹¹⁵

För att illustrera detta i kontrast till definitionen av expressivism ovan, kan man tänka sig en definition av vad Boisvert kallas "assertivism" (vilken skulle innebära en kognitivistisk teori i motsats till en nonkognitivistisk för denna distinktion som beskrevs i första delen av uppsatsen). Boisverts definition av assertivism lyder;

- (A) "If a speaker utters_(CL) an ethical sentence, then the speaker performs a direct assertive illocutionary act".¹¹⁶

Direkta och indirekta illokutionära talakter. För att vidare förstå Expressive-Assertivismen är det viktigt, menar Boisvert, att skilja mellan *direkta* och *indirekta* illokutionära talakter.¹¹⁷ Den enklaste typen av yttranden är sådana där en talare yttrar en sats och menar bokstavligen precis vad han säger¹¹⁸ (med intentionen att åhöraren därmed ska uppfatta yttrande bokstavligen vad det är avsett att mena och inget annat). Det är dock inte alla yttranden som är av denna enkla sort. För till exempel ironi, metaforer, antydningar och "hintar" (för att nämna några exempel) går *talarmeningen* och *satsmeningen* hos ett yttrande (för att använda Grices begrepp) "isär" på olika sätt.¹¹⁹ En viktig klass av sådana yttranden är fall där talaren yttrar en sats, och menar det han säger, men där talaren samtidigt även uttrycker något *mer*.¹²⁰ Till exempel; en talare kan yttra satsen 'Jag vill att du ska göra det' i bemärkelsen att begära åhöraren att göra någonting. Satsen är då yttrad i form av ett påstående (en assertiv talakt), men är även huvudsakligen menat som en begäran utförd genom detta påstående.¹²¹ Yttranden av den första, enkla sorten innebär det som vi kallar *direkta* illokutionära talakter, dvs. talakter där talaren menar precis det han säger, utan att mena något *mer* med detta yttrande (exempelvis yttrandet av ett vanligt påstående 'Bob är två meter lång' där talaren menar just att Bob är två meter lång och inget mer). En direkt illokutionär talakt är, således, en talakt som *inte* utförs genom eller på basis av en annan illokutionär talakt.¹²² Yttranden av den andra sorten, där talaren menar något *mer* än det han säger, innebär det vi kallar *indirekta* illokutionära talakter, dvs. yttranden där en illokutionär talakt indirekt utförs *på basis av* eller *genom* en annan illokutionär talakt.¹²³ Ett exempel är yttrandet av satsen 'Du står på min fot', vilket vanligtvis (men inte nödvändigtvis) uppfattas både som ett påstående (en assertiv talakt) och samtidigt en begäran eller uppmaning till att du ska flytta din fot. Boisverts tar i sin artikel upp två exempel av indirekt illokutionära talakter (båda tagna från Searle). Det första exemplet är en talares yttrande av satsen 'Kan du räcka mig saltet?'.¹²⁴, vilket Boisvert tycks mena är utförandet av en direkt begäran (en s.k. direktiv illokutionär talakt¹²⁵) vars propositionella innehåll är 'Du kan räcka mig saltet'¹²⁶, och är typiskt samtidigt också

¹¹⁴ Boisvert s. 179.

¹¹⁵ Searle (1975a) s. 162. Boisvert s. 174.

¹¹⁶ Boisvert s. 179.

¹¹⁷ Boisvert s. 174.

¹¹⁸ Searle (1975b) 182.

¹¹⁹ Searle (1975b) *ibid.*

¹²⁰ Searle (1975b) *ibid.*

¹²¹ Searle (1975b) *ibid.*

¹²² Boisvert s. 174.

¹²³ Boisvert s. 174. Searle (1975b) s. 182

¹²⁴ Observera att följande redogörelse verkligen verkar vara Boisverts uppfattning om föreliggande exempel.

¹²⁵ 'Direktiv' som översättning av vad Searle kallar *directives*.

¹²⁶ Direkt översättning av den engelska satsen 'You can reach me the salt'. Boisvert s. 175.

utförandet av en indirekt begäran (direktiv talakt) vars propositionella innehåll är 'Du kommer att skicka mig saltet'.¹²⁷ Denna förklaring kan ses som en viss problematik hos Boisvert, eftersom jag i denna kontext utför min begäran att åhöraren ska skicka mig saltet genom min fråga 'Kan du skicka mig saltet?' (och inte i termer av en direkt begäran och en indirekt begäran som Boisvert menar).¹²⁸ Searles förklaring kan istället ses som bättre här (om än här inte lika formellt); när en talare yttrar satsen 'Kan du skicka mig saltet?' ställer hon en fråga, men utför samtidigt också (och kanske huvudsakligen) en indirekt begäran om att du ska skicka henne saltet.¹²⁹ Det andra exemplet som Boisvert tar upp (och som redan nämnts ovan), är yttrandet av satsen 'Jag att du ska göra det', som enligt Boisvert är utförandet av ett direkt påstående (en assertiv talakt), och är i exemplet tänkt att samtidigt också vara utförandet av en indirekt begäran (en direktiv talakt).¹³⁰

Korrekt och bokstavligt yttrande. Vi har redan använd Boisverts term yttrande_(CL) (dvs. ett "korrekt och bokstavligt yttrande") vid flera ställen i uppsatsen hittills, men jag har inte förklarat närmare vad denna term skulle innebära, och hur den skiljer sig från ett "vanligt" yttrande. Nedan ska jag försöka redogöra för vad Boisvert menar med denna term, 'yttrande_(CL)' (och varför han tar upp det). Ett 'korrekt yttrande' är, menar Boisvert, ett yttrande med vilket talaren använder satsen (och termerna som figurerar i denna sats) i avseendet att referera till eller mena vad talaren *tror* att dessa termer (som figurerar i satsen) vanligtvis och på ett korrekt sätt refererar till eller betyder i det språk i vilket denna sats är en sats¹³¹ (detta villkor försäkrar oss enligt Boisvert om att talaren inte använder någon av termerna som figurerar i satsen på ett felaktigt sätt).¹³² Exempelvis; ett yttrande av satsen 'Bob är två meter lång', där talaren använder 'Bob' med avseendet att referera till vad hon *tror* att 'Bob' refererar till i ett givet språk (här svenska), samt om det krävs relativt till en viss kontext, och använder uttrycket 'är två meter lång' med avseendet att mena vad 'är två meter lång' betyder i det givna språket.¹³³

Boisvert noterar dock, att en talare fortfarande korrekt kan yttra denna sats ('Bob är två meter lång') i denna bemärkelse beskrivet ovan, *utan* att utföra någon illokutionär talakt, i detta fall en assertiv (till exempel under ett teaterframträdande, eller i någon annan kontext där det är oklart om talaren utför någon illokutionär talakt).¹³⁴ Det vill säga; om en talare under exempelvis ett sådant teaterframträdande korrekt yttrar satsen 'Bob är två meter lång', så tänker vi oss (eller åtminstone Boisvert) inte att talaren *påstår* ('asserting') någonting.¹³⁵ Därför behöver vi också inkludera en idé om ett *bokstavligt yttrande* ('literal utterance'), vilket Boisvert definierar enligt följande; ett *bokstavligt yttrande* är ett yttrande av en sats S i ett språk L, med vilket talaren utför *alla och endast de* direkta illokutionära talakter som är "lämplig"¹³⁶ för satsen S givet dess mening i språket L.¹³⁷ Utförandet av en viss illokutionär talakt I är "lämplig" för en sats S givet dess mening i ett språk L' om och endast om (givet betydelsen S har i L och *reglerna* för användningen av S som en sats i språket L), en kompetent talare av L (som använder enbart sina språkliga kunskaper) under normala

¹²⁷ Direkt översättning av 'You will pass me the salt'. Boisvert s. 175.

¹²⁸ Jag hoppas att denna problematik inte har uppstått på grund av mina översättningar (vilket jag dock inte tror själv). Se föregående två fotnoter.

¹²⁹ Searle (1975b) s. 182

¹³⁰ Boisvert s. 175.

¹³¹ Boisvert s. 176.

¹³² Boisvert s. 176.

¹³³ Boisvert ibid.

¹³⁴ Boisvert ibid.

¹³⁵ Boisvert ibid.

¹³⁶ Översättning av engelskans 'appropriate'. Olika förslag på översättningar är 'lämplig', 'passande', eller 'ändamålsenlig'.

¹³⁷ Boisvert s. 176.

omständigheter inser att hon genom att yttra satsen S i språket L, så utför hon den illokutionära talakten I.¹³⁸

Vikten av att fokusera på korrekta och bokstavliga yttranden är enligt Boisvert;

“[t]he importance of focusing on correct and literal utterances of basic ethical sentences is to ensure that we focus on all of the conventional function(s) - i.e. the illocutionary act(s) - and only the conventional functions that speakers of a language use moral predicates to perform, since it is these conventional functions that play a role in providing a correct semantic theory for a language. Thus, since matters will undoubtedly become irrelevantly complicated if we consider utterances in which a speaker (i) misuses the moral predicate, (ii) does not perform an illocutionary act in uttering a basic ethical sentence, (iii) uses the ethical sentence to perform a function it conventionally has, but not all of the functions it conventionally has, or (iv) uses the predicate to perform all of the functions it conventionally has *and* some other functions(s), I explicitly restrict utterances to correct and literal ones”.¹³⁹

Fortsättningsvis använder Boisvert termerna ‘yttrande_(CL)’ och ‘yttrar_(CL)’¹⁴⁰ för att beteckna ett ”korrekt och bokstavligt yttrande”.¹⁴¹ Vidare använder Boisvert begreppet ‘yttrande_(CL)’ (dvs. ett korrekt och bokstavligt yttrande), i enlighet med Dubbelanvändningsprincipen, i följande bemärkelse; ett yttrande_(CL) av en enkel moralisk sats innebär utförandet av *två direkta* illokutionära talakter; en expressiv och en assertiv (jmf. Dubbelanvändningsprincipen ovan). Det är således, menar Boisvert, *inte* fallet att ett yttrande_(CL) av en enkel moralisk sats innebär utförandet av varken en direkt expressiv och en indirekt assertiv, *inte* heller utförandet av en direkt assertiv och en indirekt expressiv, och *inte* heller utförandet av en indirekt expressiv och en indirekt assertiv illokutionära talakter.¹⁴²

Varför skulle vi på detta sätt alltid utför *två stycken direkta* illokutionära talakter när vi yttrar_(CL) moraliska satser? Jag kan inte hitta någon förklaring till varför det är just två *direkta* illokutionära talakter, istället för en direkt och en indirekt eller två indirekta. I den analogi som Boisvert gör mellan moraliska termer och pejorativa ord (vilken jag också kommer titta närmare på nedan) försöker Boisvert visa hur vi uttrycker både en expressiv och en assertiv illokutionär talakt genom att yttra_(CL) moraliska satser. Däremot är det svårare att i artikeln hitta belägg för varför det skulle vara just en *direkt* expressiv och en *direkt* assertiv illokutionär talakt. Även om han stipulerar detta i sin definition av ett yttrande (yttrande_(CL)) så behövs det även i denna definition en godtagbar förklaring för varför ett sådant yttrande_(CL) alltid skulle innebära två direkta illokutionära talakter. Utan någon sådan förklaring riskerar Boisvert att på denna punkt att vara aningen godtycklig. Det verkar inte finnas något sådant explicit stycke i artikeln där Boisvert redogör för varför det just skulle två *direkta* illokutionära talakter vi utför genom att yttra_(CL) en moralisk sats. Att så är fallet antar jag att Boisvert skulle förklara genom att vi, när vi yttrar_(CL) en moralisk sats, utför både den expressiva och den assertiva talakten *på ett direkt sätt* (dvs. ingen är beroende av den andra). Jag saknar dock fortfarande i Boisverts artikel en klar och tydlig redogörelse av detta resonemang av Boisvert själv.

3.3 Extensionalitetprincipen

Extensionalitetprincipen, som beskrivet ovan, innebär att om en talare yttrar_(CL) en sats som innehåller en moralisk term i en extensional kontext, då utför talaren en direkt expressiv illokutionär talakt. (En *extensional kontext* brukar förklaras som en kontext i vilken ett visst uttryck eller begrepp ‘e’ kan bytas ut mot ett uttryck eller begrepp med samma extension (dvs.

¹³⁸ Boisvert s. 176.

¹³⁹ Boisvert s. 176-177.

¹⁴⁰ Boisvert s. 175.

¹⁴¹ Boisvert s. 177. Bokstäverna CL inom parantesen står här för ‘correct’ och ‘literal’ respektive.

¹⁴² Boisvert s. 177.

eller uttryck eller begrepp som refererar till *samma* objekt som 'e'), och samtidigt behålla dess ursprungliga sanningsvärde. Ett vanligt exempel är att 'Supermannen' kan bytas ut mot 'Clark Kent' och ändå behålla sanningsvärdet för en sats (eftersom både 'Supermannen' och 'Clark Kent' refererar till samma objekt). Således är en villkorssats av typen 'Om ..., så ...' exempel på en extensional kontext om ett uttryck eller begrepp 'e' kan förekomma i både för- och efterledet och fortfarande behålla sitt sanningsvärde (alternativt behåller sin språkliga funktion, såsom t.ex. hos illokutionära talakter)).

Extensionalitetsprincipen, i kontrast mot Dubbelanvändningsprincipen (dvs. "om en talare yttrar_(CL) en enkel moralisk sats, så utför hon både en direkt expressiv och en direkt assertiv illokutionär talakt"), säger mer om den direkta expressiva illokutionära talakten som utförs i och med att en talare yttrar_(CL) en moralisk sats (närmare; EP säger mer om *när* en talare utför en direkt expressiv illokutionär talakt genom ett yttrande_(CL) av en moralisk sats).¹⁴³ Boisvert skriver att;

"[d]iscussion of expressivist metaethical theories usually proceeds under the assumption that, even if a speaker performs an expressive illocutionary act via an utterance_(CL) of a basic ethical sentence, the speaker does not perform an expressive, whether direkt or indirekt, via an utterance_(CL) of a more complex sentence that embeds a basic ethical sentence - call these 'complex ethical sentences'".¹⁴⁴

Det är således, enligt Boisvert, en vanlig uppfattning (även bland expressivister själva), att yttrandet_(CL) av en komplex moralisk sats som 'om mord är fel, så är det fel att få sin lillebror att mörda människor' inte ens delvis är ett utförande av en expressiv illokutionär talakt.¹⁴⁵ Men, menar Boisvert, Expressive-Assertivismen hävdar att detta antagande är *falskt*.¹⁴⁶ Istället menar Expressive-Assertivismen att en talare utför en expressiv illokutionär talakt *närhelst* hon yttrar_(CL) en moralisk sats (enkel eller komplex) i vilken moraliska termer används i en extensional kontext.¹⁴⁷ Alltså; detta innebär att om en talare yttrar_(CL) den komplexa moraliska satsen 'om mord är fel, så är det fel att få sin lillebror att mörda människor' (där uttrycket 'mord är fel' således förekommer i en extensional kontext), så utför hon därmed, enligt Expressive-Assertivismen, en direkt expressiv illokutionär talakt.¹⁴⁸

Denna uppfattning hos Boisvert verkar främst grunda sig på analogin mellan moraliska termer och pejorativa ord (denna analogi kommer förklaras närmare nedan). Vi kan dock fråga oss hur mycket Boisvert egentligen har vunnit på denna princip ovan. Boisvert verkar åtminstone fortfarande ha en del att förklara för att han ska kunna övertyga kritiker. Extensionalitetsprincipen innebär, menar Boisvert, att närhelst en talare yttrar en moralisk sats som figurerar i en extensional kontext, så utför hon alltid en expressiv illokutionär talakt. Ett exempel på en sådan extensional kontext är exempelvis villkorssatsen 'Om mord är fel, så är det fel att få sin lillebror att mörda människor'. Men detta är ju precis vad expressivister har svårt att ge en godtagbar förklaring av i och med Frege-Geach-problemet! Anledningen för att Boisvert över huvud taget alls har försökt utveckla en hybrid expressivistisk teori är ju just för att bland annat kunna lösa dessa svårigheter som Frege-Geach-problemet medför för "vanliga" expressivister. Det Boisvert, som bekant, försöker göra är att integrera både expressivistiska (expressiva) och kognitivistiska (assertiva) element i sin hybridiska teori för att lösa sådana problem med språklig inbäddning etc., vilket han försöker göra genom att främst använda sig av en analogi mellan moraliska termer och satser, och satser där s.k. pejorativa

¹⁴³ Boisvert *ibid.*

¹⁴⁴ Boisvert *ibid.*

¹⁴⁵ Boisvert *ibid.*

¹⁴⁶ Boisvert *ibid.*

¹⁴⁷ Boisvert *ibid.*

¹⁴⁸ Boisvert *ibid.*

ord förekommer. Sådana pejorativa satser och termer antas både ha en deskriptiv komponent, och samtidigt en attitydrelaterad komponent. Dessutom verkar det också som att sådana pejorativa ord behåller båda sina komponenter när de figurerar i extensionala kontexter.

I analogi med dessa pejorativa ord menar Boisvert att även moraliska satser behåller deras respektive komponenter även i extensionala kontexter. Men nu skulle man kunna invända med en viss problematik (och kanske är detta också bland den starkaste kritiken mot Boisvert); om nu expressivister från början har svårt att förklara hur moraliska satser behåller sina expressiva komponenter, när dessa satser förekommer i extensionala kontexter (såsom t.ex. villkorssatser), *varför* skulle detta problem hos expressivisterna då lösas genom att Boisvert, i sin förklaring, försöker ”lägga till” även en assertiv komponent hos moraliska satser? Särskilt när han menar att *både* den expressiva och den assertiva talakten är direkta, och därmed också distinkta; dvs. den ena utförs *inte* genom eller på basis av utförandet av den andra (det hade möjligtvis varit en annan sak om det funnits en *tredje* komponent som på något sätt förenade eller länkade samman dessa två komponenter med varandra, men någon sådan tredje komponent tycks det inte finnas hos Boisvert).

Så varför skulle Boisvert då rädda expressivisterna genom att ”lägga till” denna assertiva komponent? Det tycks visserligen vara en vanlig uppfattning att assertiva talakter behåller sina betydelser i extensionala kontexter. Men *även* om den assertiva komponenten hos Boisverts moraliska satser skulle behålla sin betydelse även i extensionala kontexter, så gör ju inte detta i sig att den expressiva komponenten behåller sin mening! Huruvida den expressiva talakten behåller sin betydelse i extensionala kontexter har ju ingenting med att göra huruvida den assertiva behåller sin betydelse (särskilt eftersom dessa två antas vara distinkta). Åtminstone är detta vad kritiker kan invända. Därmed verkar Boisvert bli tvungen att på ett godtagbart sätt försöka förklara hur dessa två, den assertiva och den expressiva komponenten, hos moraliska satser påverkar varandra på ett sätt så att när den assertiva komponenten behåller sin betydelse i extensionala kontexter, då gör den expressiva det också.

Och som jag nämnt ovan vilar denna förklaring hos Boisvert främst på analogin med pejorativa ord. Längre ned kommer jag att titta närmare på denna analogi, samt lyfta fram dess för- och nackdelar.

3.4 Generalitetsprincipen

Generalitetsprincipen innebär att om en talare yttrar_(CL) en enkel eller en komplex moralisk sats, då utför talaren en direkt expressiv illokutionär talakt, genom vilken hon uttrycker någon sorts nonkognitiv attityd gentemot entiteter vars egenskaper ”pekas ut” av den moraliska termen (som förekommer i satsen). Och liksom EP så säger GP mer om den direkta expressiva illokutionära talakt som utförs i och med ett yttrande_(CL) av en moralisk sats.¹⁴⁹ Mer specifikt, så menar Boisvert att GP säger oss *mot vad* (‘toward what’) talaren uttrycker en attityd i och med hennes direkta expressiva illokutionära talakt.¹⁵⁰

Diskussioner inom metaetiken (och uppfattningen av expressivistiska teorier över lag), menar Boisvert vidare, utgår ofta från antagandet att *om* det alls skulle vara så att en talares yttrande_(CL) av en moralisk sats, såsom ’Mord är fel’, innebär utförandet av en expressiv illokutionär talakt, då antas attityden som därmed uttrycks vara *riktat mot subjektet som förekommer i satsen* (i detta exempel mot handlingen mord).¹⁵¹ Detta, menar Boisvert, verkar vara vad som driver våra intuitioner när vi tänker att ingen expressiv talakt utförs genom yttrandet_(CL) av en komplex moralisk sats, såsom ’Om mord är fel, så är det fel att få sin

¹⁴⁹ Boisvert s. 177.

¹⁵⁰ Boisvert s. 177-178.

¹⁵¹ Boisvert s. 178.

lillebror att mörda människor'.¹⁵² Men; Expressive-Assertivismen hävdar att även detta antagande är falskt. Istället skriver Boisvert att;

“[t]he attitude a speaker expresses (in the illocutionary act sense of ‘expressing’) in performing the direct expressive via an utterance_(CL) of an ethical sentence is *not* directed (at least only - and not by way of literal meaning) toward the subject of the sentence, but *toward things of a more general kind*, namely, things that have the property picked out by the ethical predicate”.¹⁵³

Förklaringen är enligt Boisvert, att en term T ”pekar ut” en egenskap *p* om och endast om betydelsen (den språkliga meningen) hos T *kräver* att en entitet *x* har egenskapen *p* för att *x* ska kunna vara extensionen av termen T.¹⁵⁴ Till exempel; termen ’röd’ pekar ut egenskapen *rödhet* eftersom meningen av termen ’röd’ kräver att någonting är rött för att det ska kunna vara extensionen av ’röd’.¹⁵⁵ Och detsamma gäller för moraliska termer; ’rätt’ eller ’fel’ pekar ut egenskaperna ”*rätthet*” och ”*felhet*”¹⁵⁶ respektive, eftersom meningen hos ’rätt’ och ’fel’ kräver att handlingar har dessa egenskaper för att handlingarna ska kunna vara inom de moraliska termernas extension.¹⁵⁷

Till sist skriver Boisvert;

“[a] speaker has an attitude of the appropriate type ‘toward things that have the property picked out by the ethical predicate just in case she is disposed, upon being presented with things of the kind that he or she believes have the properties *rightness* or *wrongness*, to approve or disapprove respectively of those things”.¹⁵⁸

Generalitetsprincipen bottnar i en lång språkfilosofisk diskussion om huruvida termer refererar till enskilda egenskaper hos objekt eller egenskaper av en mer generell sort. Som vi ska se nedan i Boisverts lösning av Frege-Geach problemet, så verkar han närmast hänvisa till sin egen intuition i sitt försvar av att moraliska termer refererar till egenskaper av en mer generell sort. Utöver att hänvisa till sin intuition ger han ingen mera omfattande diskussion om detta problem utöver den redogörelse av Generalitetsprincipen jag redogjort för ovan där Boisvert använder sig av det analoga exemplet ”rödhet” (vilket är ett föga övertygande exempel).

3.5 Summering av Expressive-Assertivismen

För att summera Expressive-Assertivismen; fundamentalt för principerna EP och GP tillsammans är idén att yttrandet_(CL) av en moralisk sats (vilken som helst, enkel eller komplex) för vars moraliska term eller termer används i en extensional kontext, *alltid* innebär utförandet av en direkt expressiv illokutionär talhandling, och den attityd som en talare därmed uttrycker¹⁵⁹ är riktad gentemot entiteter av en viss sort, dvs. entiteter som innehar den egenskap som ”pekas ut” av den moraliska term som figurerar i den yttrade_(CL) moraliska satsen.¹⁶⁰ Dessutom; enligt DP så utför en talare samtidigt *även* en direkt assertiv illokutionär talakt genom yttrandet_(CL) av en enkel eller komplex moralisk sats.¹⁶¹ Alltså; om en talare yttrar_(CL), exempelvis, satsen ’om mord är fel, så är det fel att få sin lillebror att mörda

¹⁵² Boisvert ibid.

¹⁵³ Boisvert ibid.

¹⁵⁴ Boisvert ibid.

¹⁵⁵ Boisvert ibid.

¹⁵⁶ Direkt översättning av de engelska termerna *rightness* och *wrongness*.

¹⁵⁷ Boisvert s. 178.

¹⁵⁸ Boisvert s. 178.

¹⁵⁹ Boisvert ibid.

¹⁶⁰ Boisvert ibid.

¹⁶¹ Boisvert ibid.

människor så utför talaren en direkt assertiv illokutionär talakt *och samtidigt* en direkt expressiv illokutionär talakt, vilken uttrycker någon sorts attityd (i det här fallet en negativ) gentemot entiteter som innehar den egenskap som ”pekas ut” av den moraliska termen ’fel’¹⁶² (vilket i detta exempel innebär handlingen mord).

För att få en (om än ganska grov) bild av hur dessa tre huvudkomponenter fungerar tillsammans (och för hur Expressive-Assertivismen skiljer sig åt från andra metaetiska ”förslag”), menar Boisvert att vi kan använda oss av följande exempel (samma exempel som förekommer ovan);

- (1) Mord är fel;
- (2) Om mord är fel, så är det fel att få sin lillebror att mörda människor;
- (3) Därav; det är fel att få sin lillebror att mörda människor.

Expressive-Assertivism återger detta argument på ett ungefärligt sätt enligt följande;

- (1) Mord är F; bu för saker som är F!
- (2) Om mord är F, så är det F att få sin lillebror att mörda människor; bu för saker som är F!
- (3) Därav; det är F att få sin lillebror att mörda människor; bu för saker som är F!¹⁶³

Boisvert noterar tre punkter angående denna grova modell för hur de tre principerna samverkar;

1. Först och främst; Expressive-Assertivismen innebär att varje premiss, och därmed också slutsatsen, har en expressiv komponent *och* en deskriptiv (assertiv) komponent. Och därmed; när en talare yttrar någon av dessa premisser, så utför hon två stycken *distinkta* talakter; två stycken två distinkta *direkta illokutionära talakter* (detta är innehållet för den första huvudkomponenten hos Expressive-Assertivismen; dvs. DP).¹⁶⁴

2. För det andra; den expressiva komponenten förekommer alltid när den uttryckta moraliska termen eller uttrycket (dvs. för ovan nämnda exempel termen ’fel’ eller uttrycket ’mord är fel’) figurerar i s.k. extensionala kontexter; inklusive antecedenter (försatsen) i villkorssatser (detta är innehållet i den andra huvudkomponenten hos Expressive-Assertivismen; EP).¹⁶⁵

3. För det tredje; den *attityd* som den expressiva komponenten *uttrycker* är enligt Boisvert *inte* riktad gentemot en viss specifik handling i en viss specifik situation, utan gentemot handlingar av en mer generell sort, dvs. i exemplet ovan gentemot allt som är F (detta är innehållet i den tredje huvudkomponenten hos Expressive-Assertivismen; GP).¹⁶⁶

Till sist lägger Boisvert till ytterligare en notering. Boisvert menar (vilket han främst verkar sluta sig till utifrån Generalitetsprincipen, även om han inte explicit skriver detta i sin artikel) att den deskriptiva (assertiva) komponenten hos satsen ’mord är fel’ *inte* är relativ olika talare, utan denna komponent är densamma för varje talare som yttrar satsen ’mord är fel’ (observera att detta bara är givet när talaren är uppriktig samt uppfyller Boisverts definition av ett yttrande_(CL)). Detta ger Expressive-Assertivismen, enligt Boisvert själv, en fördel gentemot andra teorier som inkluderar ”talar-relativitet” (där den deskriptiva

¹⁶² Boisvert ibid.

¹⁶³ Boisvert s. 172.

¹⁶⁴ Boisvert s. 172.

¹⁶⁵ Boisvert s. 172.

¹⁶⁶ Boisvert ibid.

komponenten i exempelvis satsen 'mord är fel' skulle vara olika för olika talare som yttrar satsen), vilket de flesta hybrida expressivistiska teorier enligt Boisvert också gör.¹⁶⁷ Detta påstående bäddar för en viss kritik. Om kritiker kan visa på att det är fullt möjligt olika talare (som alla uppfyller Boisverts krav på korrekta och bokstavliga yttranden) kan yttra samma sats, 'mord är fel', med *olika talarmeningar*, så kan de på så vis peka på vissa brister i Boisverts teori.

För att illustrera Expressive-Assertivismen gentemot andra expressiva teorier tar Boisvert upp Blackburns projektivistiska teori som exempel. Enligt Boisvert skulle ovan nämnda argument enligt Blackburns teori, grovt sett, se ut ungefär som följande;

- (1) Bu för mord!
- (2) Bu för [buar för mord och buar inte för att få din lillebror att mörda människor]!
- (3) Därav; bu för att få din lillebror att mörda människor!¹⁶⁸

Boisvert menar att Expressive-Assertivismen skiljer sig signifikant från andra, vad Boisvert kallar, "simpla" expressivistiska teorier (bland andra Ayer, Blackburn, och Gibbard), eftersom en talare enligt dessa teorier *enbart* utför en direkt expressiv illokutionär talakt genom att yttra_(CL) en enkel moralisk sats, samt även från "simpla" assertivistiska teorier (bland andra Moore, Brink, och Boyd), eftersom en talare enligt dessa teorier *enbart* utför en direkt assertiv illokutionär talakt genom att yttra_(CL) en enkel moralisk sats.¹⁶⁹

Analogi med pejorativa ord. Som jag nämnt ovan försöker Boisvert förklara hur yttrandet_(CL) av moraliska satser uttrycker både expressiva *och* assertiva illokutionära talakter (och därmed även kunna förklara den uttrycksrelation som expressivister över lag måste kunna förklara; dvs. expressivister måste i lika hög grad kunna förklara vad de menar med att moraliska satser *uttrycker* attityder, som de måste kunna förklara *vad för slags* attityder de moraliska satserna uttrycker).

"Earlier, I stated that expressivism's distinguishing feature is that it accounts for the practicality of moral judgments by holding that moral judgments 'express' desire-like pro- or con-psychological states rather than, or in addition to, expressing belief-like cognitive, descriptive, or representational states. It is now time to make more explicit in what sense moral judgments 'express such pro- or con-attitudes'.¹⁷⁰

Detta försöker han göra med en analogi mellan de moraliska termer som förekommer i moraliska satser, och de s.k. *pejorativa orden* som generellt sett brukar antas uttrycka både deskriptiva *och* attitydrelaterade komponenter (och antas kunna behålla dessa komponenter när de förekommer i komplexa, inbäddade satser).

"[F]or a large range of sentences that have an expressive function, these sentences retain this function even when embedded in more complex sentences [...]"¹⁷¹

¹⁶⁷ Boisvert *ibid.*

¹⁶⁸ Boisvert sida 172. Översättning från engelskan (uppmärksamma även att Boisvert inte använder samma exempel som jag här, utan ett som handlar om att det är fel att tortera katter); "Boo for tormenting the cat!; Boo for [booing tormenting the cat and not booing getting your little brother to torment the cat]!; Therefore; boo for getting your little brother to torment the cat!

¹⁶⁹ Boisvert s. 179.

¹⁷⁰ Boisvert s. 179.

¹⁷¹ Boisvert s. 183.

Denna uppfattning om pejorativa ord (och vissa andra ”känsloladdade termer”), vilken Boisvert beskriver som *okontroversiell*, ligger till grund för alla de tre huvudkomponenterna hos Expressive-Assertivismen; DP, EP och GP.¹⁷²

Det är således, menar Boisvert, en okontroversiell uppfattning att ett yttrande_(CL) av satser som innehåller pejorativa ord, såsom till exempel en sats som ’Bob är en *spagettigubbe*’,¹⁷³ både på ett direkt sätt beskriver (dvs. den assertiva delen) vissa människor såsom innehavande av vissa egenskaper (som tillhörande en viss grupp etc., här människor av *italiensk* härkomst), och samtidigt på ett direkt sätt uttrycker (dvs. den expressiva delen) talarens attityd gentemot alla som innehar dessa egenskaper (och inte enbart gentemot subjektet i en sats); denna beskrivning innebär de två huvudprinciperna DP och GP hos Expressive-Assertivismen.¹⁷⁴ Och vidare; denna attityd är direkt uttryckt även när dessa pejorativa ord figurerar i en extensional kontext (såsom ’Om Bob är en spagettigubbe, så åker han troligtvis till Italien på semester’, eller ’Om Bob semesterar i Italien, då är han en spagettigubbe’); vilket innebär den sista huvudprincipen, EP.¹⁷⁵ Dessa huvudkomponenter (DP, EP, och GP) hos Expressive-Assertivismen är på detta sätt, enligt Boisvert, både trovärdiga, realistiska, och föga överraskande.¹⁷⁶

Till sist skriver Boisvert;

“[m]oreover, as I will explain below,) modeling these central features of Expressive-Assertivism on those of predicates from other parts of natural languages immunizes Expressive-Assertivism from every embedding objection – for these are the features of emotionally charged predicates that allow such predicates to be embeddable *everywhere* moral predicates are embeddable, including as antecedents of conditionals and within the scope of quantifiers, negations, and attitude ascriptions”.¹⁷⁷

I del 2 ovan nämnde jag att en av de centrala idéerna hos den metaetiska expressivismen är uppfattningen att moraliska satser bär samma relation till icke-kognitiva attityder, som den relation vanliga deskriptiva satser bär till propositionella trosföreställningar; själva ”uttrycksrelationen”. Denna ”uttrycksrelation” innebär dock en viss problematik för expressivister. Bland annat eftersom expressivister och kognitivister tenderar till att använda begreppet ”uttrycka” i olika bemärkelser. För att kunna peka på denna relation måste expressivister kunna peka på vad de egentligen menar med denna uttrycksrelation. Som vi har sett försöker Boisvert förklara denna uttrycksrelation främst genom analogin mellan å ena sidan moraliska termer och å andra sidan s.k. ”pejorativa ord”.

Denna analogi är dock inte helt oproblematisk. Bland annat skulle man på ett sätt invända mot Boisvert här och hävda att Boisvert gör sig skyldig att på ett sätt förutsätta det som ska bevisas (’begging the question’). I sin analys av hur pejorativa ord fungerar tycks han enbart hänvisa till hur dessa ord i *allmänhet* antas fungera (dvs. vad som allmänt är accepterat om dessa pejorativa ord). Men en lingvist, exempelvis (eller en person som saknar kunskap om de metaetiska problemen inom filosofin), skulle kanske hävda precis samma sak om *moraliska termer* (dvs. enbart hänvisa till sin intuition eller vad som allmänt accepteras inom lingvistiska kontexter). Detta innebär att om vi sätter de pejorativa orden i främsta rummet för

¹⁷² Boisvert s. 180.

¹⁷³ När jag slog upp den engelska termen ’wop’ (ett pejorativt ord) hittade jag översättningen ’spagettigubbe’, som både fungerar som ett pejorativt ord (dvs. som i översättningen behåller sin antydda betydelse), och även fungerar som ett kul exempel (jag har aldrig hört uttrycket ”spagettigubbe” innan). Detta exempel är tänkt som ett pejorativt ord (dvs. ett nedsättande ord) om människor av italiensk härkomst.

¹⁷⁴ Boisvert s. 180.

¹⁷⁵ Boisvert s. 180.

¹⁷⁶ Boisvert s. 180.

¹⁷⁷ Boisvert s. 181.

en språkfilosofisk analys (dvs. vilket vi gör med moraliska termer inom metaetiken), så kanske vi (och Boisvert) skulle ha svårare att förklara deras funktion i komplexa och inbäddade satser (och om så skulle vara fallet, så krävs det av Boisvert en minst lika omfattande filosofisk analys för de pejorativa orden som för moraliska termer. Någon egentlig filosofisk analys av de pejorativa orden förekommer inte i Boisverts artikel, inte heller nämner han någonting om denna problematik).

Personligen är jag osäker på om denna kritik är särskilt stark. Det kan finnas en poäng om att hänvisa till sin intuition angående hur vissa ordklasser fungerar och vilken deras språkliga funktion är. Kanske kan det särskilt vara en poäng att hänvisa till hur vi upplever språket (dvs. den fenomenologiska upplevelsen) när vi använder det (vilket vi alla gör hela tiden). På ett sätt kan det kännas konstigt att hävda att vi inte har särskilt stor kännedom om hur vi själva hela tiden använder och upplever språket, vilket ibland kan tyckas antydans inom metaetiken (med respekt för hela den metaetiska och språkfilosofiska diskussionen). Personligen upplever jag i användandet av moraliska satser (både enkla och komplexa) ett uttryckande av *både* beskrivande och attitydrelaterade komponenter (vilket kan ses som ett steg i riktning mot den teori som Boisvert lägger fram, eller åtminstone hybrida metaetiska teorier över lag). Det svåra är att fånga denna intuition och beskriva den i ord, samt att kunna rättfärdiga den med godtagbara och övertygande argument.

Del 4. Förslag på lösning

Efter att ha förklarat Expressive-Assertivismen och dess tre huvudprinciper, följer en redogörelse för hur vi enligt Boisvert, om vi är hybrida expressivister, kan lösa Frege-Geach problemet genom att anamma Expressive-Assertivismen. Innan vi går in på denna redogörelse bör det dock först nämnas att Boisvert tar upp *tre olika* problem inom ramen för Frege-Geach-problemet (dvs. tre olika ”vinklingar” av detta problem), samt en lösning på vart och ett av dessa tre problem. Det jag kommer fokusera på är dock enbart *en* av dessa lösningar. Boisverts tre problem som diskuteras benämner han i kronologisk ordning;

- (1) ”The Objection from Missing Expressives”
- (2) “The Objection from Incomplete Semantics”
- (3) “The Objection from Ambiguity of Attitude-Attribution Verbs”¹⁷⁸

Den första invändningen (“The Objection from Missing Expressives”), är den invändning (samt lösning) av dessa tre som jag kommer fokusera på nedan (dels för att jag uppfattar denna som den invändning vilken ligger närmast min redogörelse av Frege-Geach-problemet ovan, dels för att Boisvert själv som vi kommer att se nedan avgörande lägger stort fokus på utförandet av illokutionära talakter genom yttranden av moraliska satser, och dels för att detta är den vinkling av problemet som jag själv tycker är mest intressant). Kort sagt handlar denna invändning om huruvida expressivistiska teorier kan behålla de expressivistiska elementen hos moraliska satser när dessa förekommer i komplexa och inbäddade satser, såsom ’om mord är fel, så är det fel att få sin lillebror att mörda människor’, där det enligt kritikerna inte antas att talare genom att yttra en sådan sats uttrycker någon nonkognitiv attityd gentemot handlingen mord (såsom annars vore fallet i en enkel moralisk sats såsom ’mord är fel’).

Den andra invändningen fungerar på ett liknande sätt, men handlar istället om själva de semantiska delarna och om sanningsvärdena hos dessa satser i och med deras semantiska komponenter; hur kan expressivister förklara att inbäddade satser behåller de semantiska komponenterna hos enkla moraliska satser när dessa figurerar i komplexa och inbäddade satser, samt (om möjligt) fortfarande kunna antas vara sanna eller falska? Boisvert menar att det för Expressive-Assertivismen är fullt möjligt att utveckla en tillräckligt ”robust” semantisk teori för att undvika eller ”lösa” detta problem.¹⁷⁹ Expressive-Assertivismen kan även i lika hög grad som andra hybrida expressivistiska teorier ansluta sig till en s.k. ”minimalistisk” syn på sanning för att även lösa problemet angående sanning.¹⁸⁰

Den tredje invändningen handlar om problem som berör komplexa och inbäddade satser innehållande vad Boisvert kallar ”attitude-attribution verbs”, såsom ’tror att’, ’fruktar att’, ’undrar om’, etc., vilka används för att uttrycka vissa psykologiska tillstånd (troföreställningar, fruktan, undran, etc.).¹⁸¹

4.1 The objection from missing expressives

Boisvert inleder problemet med följande stycke;

“[a]ccording to The Objection from Missing Expressives, if all a metaethical theory tells us is the kind of illocutionary acts that are performed when uttering(CL) an ethical sentence, then the theory is severely incomplete, since the theory is silent about many uses of ethical sentences -

¹⁷⁸ Boisvert s. 184, 186 & 189.

¹⁷⁹ Boisvert s. 187-188.

¹⁸⁰ Boisvert s. 181 & 187-188.

¹⁸¹ Boisvert s. 189.

specifically, the uses of ethical sentences when embedded in more complex sentences”.¹⁸²

Poängen med denna invändning, menar Boisvert, är att precis på samma sätt som talaren, genom att yttra_(CL) satsen ’om mord är fel, så är det fel att få sin lillebror att mörda människor’, *inte påstår* att mord är fel (i bemärkelsen ’asserting’), så antas talaren inte heller utföra någon expressiv illokutionär talakt genom att yttra_(CL) denna sats.¹⁸³

Boisvert ställer upp huvudargumentet i invändningen enligt följande;

- (1) Expressivistiska teorier säger endast att yttrandet_(CL) av en enkel moralisk sats innebär utförandet av en direkt expressiv illokutionär talakt.
- (2) Utförandet av en direkt expressiv illokutionär talakt är en talakt med vilken talaren uttrycker en (nonkognitiv) attityd.
- (3) För en stor del utav användningarna av enkla moraliska satser, så gäller att talaren inte uttrycker någon attityd.¹⁸⁴

Därav;

- (4) Expressivistiska teorier säger ingenting om många av dessa användningar av enkla moraliska satser.¹⁸⁵ (1-3)

Därav;

- (5) Expressivistiska teorier är *radikalt ofullständiga*.¹⁸⁶ (4)

Poängen, enligt denna invändning, är att expressivistiska teorier inte säger någonting om användningen av till exempel satser som vårt exempel ovan, ’om mord är fel, så är det fel att få sin lillebror att mörda människor’, eftersom det antas att en talare genom att yttra en sådan sats *inte* uttrycker någon direkt expressiv illokutionär talakt.

Denna invändning är enligt Boisvert ogiltig på grund av flera olika anledningar. Den främsta anledningen som ligger till grund för invändningens ogiltighet är, menar Boisvert, den tredje premissen (dvs. ”för en stor del utav användningarna av enkla moraliska satser, så gäller att talaren inte uttrycker någon attityd”). Denna premiss ser Boisvert även som det främsta intuitiva stöd för hela invändningen (och därutöver för de flesta andra problem som berör språklig inbäddning för expressivister).¹⁸⁷

Det finns två sätt att förstå premiss (3) på, vilka båda leder till slutsatsen att denna invändning är *osund*; antingen för att (4) inte följer från premisserna (1)-(3), eller för att (3) helt enkelt är falsk (dock, som vi ska se nedan, är det för Boisvert enbart denna sista uppfattning som gör hela invändningen *ogiltig*)

Det första sättet att förstå (3) på framträder när vi frågar oss huruvida en talare genom att yttra_(CL) en komplex moralisk sats, såsom ’om mord är fel, så är det fel att få sin lillebror att mörda människor’ (i vilken en enkel moralisk sats ’mord är fel’ figurerar), därmed uttrycker en nonkognitiv attityd? Svaret på denna fråga, menar Boisvert är ”nej” (åtminstone verkar

¹⁸² Boisvert s. 184.

¹⁸³ Boisvert *ibid.*

¹⁸⁴ Boisvert *ibid.*

¹⁸⁵ Boisvert *ibid.*

¹⁸⁶ Boisvert s. 185. Direkt översättning av; ’Expressivist theories are radically incomplete’.

¹⁸⁷ Boisvert s. 185.

detta vara ett vanligt antagande, menar Boisvert).¹⁸⁸ Vad är det som driver våra intuitioner i detta fall (givet ett sådant svar)? Boisvert föreslår att det som driver våra intuitioner när vi svarar ”nej” på denna fråga är uppfattningen att förstå uttrycket ’uttrycker en attityd’ som ’uttrycker en attityd *gentemot handlingen mord*’ (dvs. gentemot subjektet i satsen).¹⁸⁹

Det andra sättet att förstå premiss (3) framträder istället när vi frågar huruvida en talare, genom att yttra_(CL) satsen ’om mord är fel, så är det fel att få sin lillebror att mörda människor’ uttrycker en attityd *gentemot entiteter av en mer generell sort*, nämligen; entiteter som innehar egenskapen ’felhet’¹⁹⁰ (såsom det till exempel vanligen antas för handlingen mord)? Svaret på en sådan fråga skulle enligt Boisverts egna intuitioner bli ett ”Ja”¹⁹¹ (jämför ”Generalitetsprincipen”), dvs. talaren uttrycker en sådan attityd gentemot entiteter av en viss generell sort genom ett yttrande_(CL) av en sådan sats). Detta verkar vara fallet för ett stort antal utav känsloladdade termer (däribland exempelvis pejorativa ord), och satser i vilka dessa termer figurerar.¹⁹² Som nämnt ovan, så menar Boisvert att det är intuitivt godtagbart att en talare som yttrar_(CL) någon av satserna (a)-(f) nedan, uttrycker en viss attityd (Boisvert exempel är *förakt*) gentemot Bob, men även gentemot alla av *italiensk härkomst*;¹⁹³

- (a) Bob är en *spagettigubbe*.
- (b) Om Bob är en spagettigubbe, så åker han troligtvis till Italien på semester.
- (c) Om Bob semestrar i Italien, då är han en spagettigubbe.
- (d) Bob har inte mycket lök i sitt kylskåp, annars är han en spagettigubbe.
- (e) Det är möjligt att Bob är en spagettigubbe.
- (f) Är Bob en spagettigubbe?¹⁹⁴

Expressive-Assertivismen kan således försvaras, hävdar Boisvert, mot invändningen ”the Objection from Missing Expressives” genom att först uppmärksamma distinktionen mellan att; (a) *ingen attityd uttrycks gentemot subjektet i en enkel moralisk sats*, och (b) *ingen attityd uttrycks gentemot entiteter av en generell sort som innehar den egenskap som ”pekas ut” av den moraliska termen i en moralisk sats*.¹⁹⁵

Om uttrycket ’ingen attityd uttrycks av talaren’¹⁹⁶ i den tredje premissen, (3), är avsett att uppfattas som det första alternativet, (a) ’ingen attityd uttrycks gentemot subjektet i en enkel moralisk sats’, så verkar premiss (3) vara *sann*, men invändningen är fortfarande osund eftersom (4) inte följer av (1)-(3) enligt Boisvert.¹⁹⁷ (Varför detta inte skulle följa går Boisvert här tyvärr inte närmare in på, vilket är en brist).¹⁹⁸

Om uttrycket ’ingen attityd uttrycks av talaren’ i den tredje premissen, (3), istället är avsett

¹⁸⁸ Boisvert s. 185.

¹⁸⁹ Boisvert s. 185.

¹⁹⁰ Boisvert s. 185. Direkt översättning av ’wrongness’.

¹⁹¹ Boisvert s. 185.

¹⁹² Boisvert s. 185.

¹⁹³ Boisvert s. 185.

¹⁹⁴ Boisvert s. 185.

¹⁹⁵ Boisvert s. 185.

¹⁹⁶ Av skäl som berör översättningen från engelska till svenska har jag varit tvungen att skriva ut premiss (3) som; ’För en stor del utav användningarna av enkla moraliska satser, så gäller att talaren inte uttrycker någon attityd’, därmed sammanfaller inte uttrycket som Boisvert skriver ut i denna förklaring (’ingen attityd uttrycks av talaren’); dock så är betydelsen menat att vara densamma.

¹⁹⁷ Boisvert s. 186.

¹⁹⁸ Dock; om (4) inte följer av (1)-(3), gör inte detta då att hela invändningen inte bara är osund, utan också ogiltig? Jag är osäker på om det egentligen inte är det Boisvert faktiskt menar, men eftersom Boisvert själv använder begreppet ’unsound’ (vilket jag översätter med ’osunt’, och därmed inte ses som ekvivalent med ’ogiltigt’) har jag varit tvungen att framställa Boisverts försvar på detta, som kan tyckas, mindre kontroversiella sätt.

att uppfattas som det andra alternativet, (b) 'ingen attityd uttrycks gentemot entiteter av en generell sort som innehar den egenskap som "pekas ut" av den moraliska termen i en moralisk sats', då verkar (3) vara *falsk*, vilket gör denna invändning ogiltig.¹⁹⁹

Genom att ansluta oss till den andra uppfattningen av premiss (3) snarare än den första, så menar Boisvert att Expressive-Assertivismen håller gentemot denna invändning. Kontentan av denna lösning på "The Objection from Missing Expressives" innebär således, enligt Boisvert, att om en talare yttrar_(CL) en komplex moralisk sats, såsom 'om mord är fel, så är det fel att få sin lillebror att mörda människor', så utför talaren enligt Expressive-Assertivismen en direkt assertiv illokutionär talakt (vilket förklaras av Boisvert i termer av att om handlingen mord således innehar den egenskap som "pekas ut" av den moraliska termen 'fel', då kommer talaren (troligtvis) inte heller försöka få sin lillebror att mörda människor), och, samtidigt, så utför talaren en direkt expressiv illokutionär talakt, vilken uttrycker någon sorts negativ attityd gentemot entiteter av den typ som innehar den egenskap som "pekas ut" av den moraliska termen 'fel' figurerande i den yttrade_(CL) moraliska satsen.²⁰⁰

Expressive-Assertivismen undviker således "The Objection from Missing Expressives" eftersom teorin ansluter sig till dess principer DP, EP och GP²⁰¹, och därmed är det också fullt möjligt att enligt Expressive-Assertivismen anta argumentet nedan som fullt giltigt (åtminstone i bemärkelsen av vilka attityder vi uttrycker och vilka talakter vi utför i och med yttrandet_(CL) av dessa satser);

- (1) Mord är fel;
- (2) Om mord är fel, så är det fel att få sin lillebror att mörda människor;
- (3) Därav; det är fel att få sin lillebror att mörda människor.

¹⁹⁹ Boisvert s. 186.

²⁰⁰ Boisvert s. 186.

²⁰¹ Boisvert s. 186.

Slutsats

Min frågeställning som jag genom uppsatsens gång har försökt besvara är att redogöra hur Expressive-Assertivismen försöker lösa Frege-Geach-problemet.

Expressivism. Boisverts teori "Expressive-Assertivism" är en metaetisk position som har sina rötter i expressivismen; den metaetiska position som innebär att meningen hos moraliska satser skiljer sig från meningen hos vanliga deskriptiva satser eftersom de typer av mentala tillstånd som moraliska satser (enligt expressivismen) uttrycker skiljer sig från de typer av mentala tillstånd som vanliga deskriptiva satser uttrycker. Att fälla ett moraliskt omdöme innebär enligt expressivister (åtminstone enligt Schroeder) att *uttrycka* en icke-kognitiv attityd. Boisvert själv ger sin tydligaste och klaraste definition av expressivismen, så som han menar att den traditionellt karaktäriseras, enligt följande; "[i]f a speaker utters_(CL) an ethical sentence, then the speaker performs a direct illocutionary act whose sincerity condition requires the speaker to have a pro- or con-attitude".

Frege-Geach-problemet. Det som många menar är expressivisters största problem, är den invändning brukar kallas "Frege-Geach-problemet". För att illustrera denna invändning mot expressivism valde jag att använda mig av följande exempel på en giltig härledning innehållande två premisser och en slutsats;

- (1) Mord är fel
- (2) Om mord är fel, så är det fel att få sin lillebror att mörda människor
- (3) Därav; det är fel att få sin lillebror att mörda människor.

Enligt Frege-Geach-problemet, så har expressivister svårt att förklara vad moraliska satser egentligen uttrycker när dessa figurerar i komplexa eller inbäddade kontexter. När en talare yttrar den första satsen (1), där 'Mord är fel' till synes används för att påstå något, så menar expressivister att talaren istället för att påstå att mord är fel snarare uttrycker en viss non-kognitiv attityd gentemot handlingen mord. Däremot, när talaren yttrar 'Mord är fel' i kontexter där satsen till synes inte används för att påstå något (såsom antecedenten i den andra satsen (2)), så verkar expressivister ställas inför en viss problematik. Satser som exemplet (2) ovan används inte för att påstå att mord är fel, utan enbart för att uttrycka att *om* mord är fel, *så* är det fel att få sin lillebror att mörda människor. Problematiken består i att expressivister inte verkar kunna påstå att satsen 'Mord är fel', när denna figurerar som antecedent i en villkorssats, uttrycker en non-kognitiv attityd gentemot handlingen mord när talaren inte yttrar satsen i en kontext för att påstå någonting. Och därmed, om antecedenten 'Mord är fel' inte används för att uttrycka en non-kognitiv attityd gentemot mord, så måste förklaringen av den semantiska funktionen för denna sats vara annorlunda än den där 'Mord är fel' till synes direkt används för att göra ett påstående. Detta verkar förbinda expressivister till uppfattningen att den moraliska satsen 'Mord är fel' uttrycker olika saker (och därmed olika semantiska funktioner) i satserna (1) och (2).

Detta utgör ett problem för expressivister eftersom om det är så att en sats eller en term, när dessa figurerar i minst två av premisserna i ett argument, och där dessa i minst en av dessa premisser har en annan betydelse än i övriga premisser (dvs. när en och samma sats eller term i ett argument inte har en enhetlig betydelse genom hela argumentet), så anses argumentet därmed ogiltigt på grund av att argumentet därmed lider en brist som består i det felslut som vi ovan kallat ekvivokation. Således; om 'Mord är fel' uttrycker olika saker (samt har olika semantiska funktioner) i premisserna (1) och (2) (vilket verkar vara fallet för expressivister), så *betyder* 'Mord är fel' definitivt inte samma sak i (1) och (2), och därmed gör sig expressivismen således skyldig till felslutet ekvivokation i dessa fall där inbäddade moraliska satser förekommer (vilket gör expressivismen till en bristande teori).

Hybrid expressivism. Boisverts teori, Expressive-Assertivismen, är en av de expressivistiska teorier som generellt sett försöker lösa Frege-Geach-problemet genom att integrera element från både expressivistiska och kognitivistiska metaetiska teorier (teorier som på detta sätt försöker integrera element från båda de traditionella metaetiska lägren kallas *hybrida* teorier). Boisvert menar till och med att hybrida expressivister genom att anamma Expressive-Assertivismen kan undvika alla problem med språklig inbäddning för moraliska satser som kan riktas mot dem.

Expressive-Assertivism. Expressive-Assertivismen består av tre huvudkomponenter. Dessa kallar han ”Dubbelanvändningsprincipen”, ”Extensionalitetsprincipen”, och ”Generalitetsprincipen” (vilka tillsammans utgör hela teorin).

Dubbelanvändningsprincipen. Dubbelanvändningsprincipen innebär att om en talare korrekt och bokstavligen yttrar (yttrar_(CL), till skillnad från ”vanliga” yttranden som inte nödvändigt vis har dessa krav på sig att vara varken korrekta eller bokstavligen), en enkel moralisk sats, så utför talaren en direkt expressiv illokutionär talakt och samtidigt en direkt assertiv illokutionär talakt.

Illokutionära talakter definieras som det vi gör i och med att vi yttrar en sats (såsom till exempel att utföra en befallning, en begäran, en varning etc.). Assertiva illokutionära talakter innebär utförandet av ett *påstående* (ett beskrivande av världen såsom varande på ett visst sätt), medan expressiva illokutionära talakter innebär att en talare uttrycker ett visst psykologiskt tillstånd *om* det propositionella innehållet hos satsen hon har yttrat. Ett exempel är när jag upptäcker att jag trampar på din fot och därmed ber om ursäkt genom att yttra satsen ‘Jag ber om ursäkt för att jag trampade på din fot’ så uttrycker jag ett visst psykologiskt tillstånd som handlar *om* att jag har trampat på din fot. Vad gäller moraliska satser så verkar Boisverts uppfattning vara att den expressiva talakten består i att uttrycka en viss non-kognitiv attityd (en ”för-” eller ”mot-”attityd), dvs. om jag yttrar satsen ‘Mord är fel’ så uttrycker jag en negativ non-kognitiv attityd som handlar om handlingen mord (ungefär ‘Bu för mord!’).

Därutöver kommer distinktionen mellan direkta och indirekta talakter. Indirekta talakter är talakter som utförs genom att utföra en annan talakt (ett vanligt exempel är yttrandet av satsen ‘Du står på min fot’, som vanligtvis innebär utförandet av ett påstående och samtidigt en begäran att du ska flytta din fot). En direkt talakt är å andra sidan en talakt som utförs direkt och således inte genom utförandet av en annan talakt (vi kan som ett krystat exempel tänka oss att jag yttrar samma sats, ‘Du står på min fot’, och därmed enbart påstå att du står på min fot, utan att mena någonting mer än just det).

Extensionalitetsprincipen. Den andra principen, Extensionalitetsprincipen, innebär att om en talare yttrar_(CL) en moralisk sats som figurerar i en extensional kontext (såsom exempelvis en villkorssats av typen ‘om ..., så ...’), då utför talaren alltid en direkt expressiv illokutionär talakt.

Generalitetsprincipen. Den sista principen, ”Generalitetsprincipen”, innebär att om en talare yttrar_(CL) en enkel eller en komplex moralisk sats, då utför talaren en direkt expressiv illokutionär talakt genom vilken hon uttrycker någon sorts nonkognitiv attityd gentemot entiteter av en viss sort, dvs. entiteter vars egenskaper ”pekas ut” av den moraliska termen. Generalitetsprincipen är tänkt att förklara *mot vad* en talare uttrycker sin attityd i och med hennes utförande av en direkt expressiv illokutionär talakt, där moraliska termer som ‘rätt’ eller ‘fel’ pekar ut egenskaperna ”*rätthet*” och ”*felhet*” respektive (dvs. egenskaper av en mer generell sort).

Summering av Expressive-Assertivismen. Expressive-Assertivismen innebär som en helhet (där dessa tre principer samverkar tillsammans) att yttrandet_(CL) av en moralisk sats (vilken som helst, enkel eller komplex) för vars moraliska term eller termer används i en extensional kontext, *alltid* innebär utförandet av en direkt expressiv illokutionär talhandling, där attityden som en talare därmed uttrycker är riktad gentemot entiteter av en viss sort, dvs. entiteter

innehar den egenskap som ”pekas ut” av den moraliska termen (som figurerar i den yttrade_(CL) moraliska satsen). På samma gång utför talaren samtidigt en direkt assertiv illokutionär talakt genom yttrandet_(CL) av samma moraliska sats (dvs. om en talare yttrar_(CL) satsen ’om mord är fel, så är det fel att få sin lillebror att mörda människor’ så utför talaren en direkt assertiv illokutionär talakt *och* samtidigt en direkt expressiv illokutionär talakt, vilken uttrycker någon sorts attityd (i det här fallet en negativ) gentemot entiteter som innehar den egenskap som ”pekas ut” av den moraliska termen ’fel’).

Analogin med pejorativa ord. Det som ligger till grund för hur moraliska termer fungerar enligt Expressive-Assertivismen är främst Boisverts analogi mellan moraliska termer och pejorativa ord (vilka generellt sett brukar antas uttrycka både deskriptiva *och* attitydrelaterade komponenter, samt antas kunna behålla dessa komponenter när de förekommer i komplexa, inbäddade satser). Enligt Boisvert är det en okontroversiell uppfattning att ett yttrande_(CL) av satser som innehåller pejorativa ord, såsom till exempel en sats som ’Bob är en spagettigubbe’, både på ett direkt sätt beskriver vissa människor såsom innehavande av vissa egenskaper (som tillhörande en viss grupp etc., här människor av italiensk härkomst), och samtidigt på ett direkt sätt uttrycker talarens attityd gentemot alla som innehar dessa egenskaper (och inte enbart gentemot subjektet i en sats). Denna attityd är direkt uttryckt även när dessa pejorativa ord figurerar i en extensional kontext (såsom i exemplet ’Om Bob är en spagettigubbe, så åker han troligtvis till Italien på semester’). Denna uppfattning om hur pejorativa ord fungerar ligger till grund för alla de tre huvudprinciperna hos Expressive-Assertivismen; DP, EP och GP.

Förslag på lösning av Frege-Geach-problemet. Utifrån denna bild Expressive-Assertivismen ger om hur det moraliska språket antas fungera, så menar Boisvert att han lyckas lösa Frege-Geach-problemet. Han ger i sin artikel tre olika exempel på kontexter där expressivister har svårt att förklara den språkliga inbäddningen av moraliska satser.

Det första av dessa exempel handlar om kontexter där det verkar bli svårt för expressivister att genom sina förklaringar visa på hur moraliska satser kan behålla deras expressiva element, när dessa satser förekommer i komplexa och inbäddade kontexter såsom ’om mord är fel, så är det fel att få sin lillebror att mörda människor’, eftersom det enligt kritikerna i sådana kontexter inte antas att en talare genom att yttra en sådan sats uttrycker någon non-kognitiv attityd gentemot handlingen mord.

Invändningen som framförs av kritiker i och med dessa kontexter har Boisvert i sin artikel valt att kalla ”The Objection from Missing Expressives”. Denna invändning är den som vi enligt Boisvert inom den filosofiska litteraturen ursprungligen brukar referera till med Frege-Geach-problemet, och således den som ligger närmast i linje med den redogörelse av Frege-Geach-problemet i del 2 ovan (och därmed den av Boisverts tre exempel på invändningar som jag valt att fokusera på).

Huvudargumentet i invändningen följer;

- (1) Expressivistiska teorier säger endast att yttrandet_(CL) av en enkel moralisk sats innebär utförandet av en direkt expressiv illokutionär talakt.
- (2) Utförandet av en direkt expressiv illokutionär talakt är en talakt med vilken talaren uttrycker en (nonkognitiv) attityd.
- (3) För en stor del utav användningarna av enkla moraliska satser, så gäller att talaren inte uttrycker någon attityd.
- (4) Därav; Expressivistiska teorier säger ingenting om många av dessa användningar av enkla moraliska satser. (1-3)

(5) Därav; Expressivistiska teorier är *radikalt ofullständiga*. (4)

Poängen med invändningen, menar Boisvert, är att precis på samma sätt som talaren genom att yttra_(CL) satsen 'om mord är fel, så är det fel att få sin lillebror att mörda människor', *inte påstår* att mord är fel, så antas talaren inte heller utföra någon expressiv illokutionär talakt genom att yttra_(CL) denna sats. Detta innebär att expressivistiska teorier inte antas säga någonting om användningen av moraliska satser som figurerar i inbäddade kontexter, eftersom det antas att en talare genom att yttra en sådan sats *inte* uttrycker någon direkt expressiv illokutionär talakt.

Invändningen är dock enligt Boisvert ogiltig, främst på grund av den tredje premissen, (3). Anledningen grundar sig på en distinktion mellan två olika uppfattningar av hur vi ska förstå premiss (3). Distinktionen mellan dessa två uppfattningar uttrycks respektive som (a) ingen attityd uttrycks gentemot subjektet i en moralisk sats, och (b) ingen attityd uttrycks gentemot entiteter av en generell sort som innehar den egenskap som "pekas ut" av den moraliska termen i en moralisk sats.

Det första sättet att förstå (3) på framträder när vi frågar oss huruvida en talare genom att yttra_(CL) en inbäddad moralisk sats (såsom 'om mord är fel, så är det fel att få sin lillebror att mörda människor'), där uttrycket 'uttrycker en attityd' förstås eller uppfattas som 'uttrycker en attityd *gentemot handlingen mord*' (dvs. gentemot subjektet i satsen).

Det andra sättet att förstå premiss (3) innebär att uttrycket 'uttrycker en attityd' uppfattas eller förstås som 'uttrycker en attityd *gentemot entiteter av en mer generell sort*', nämligen; entiteter som innehar egenskapen '*felhet*' (denna uppfattning är den Boisvert rent intuitivt tror är korrekt).

Denna andra uppfattning av premiss (3) verkar även analogt stämma överrens med förståelsen av ett stort antal utav känsloladdade termer (däribland exempelvis pejorativa ord), och satser i vilka dessa termer figurerar. Till exempel ses det, enligt Boisvert, som intuitivt godtagbart att en talare genom yttrandet_(CL) av exempelvis satser som 'om Bob är en spagettigubbe, så åker han troligtvis till Italien på semester' eller 'om Bob semestrar i Italien, då är han en spagettigubbe', därmed uttrycker en viss attityd gentemot Bob, men även gentemot alla av italiensk härkomst.

Därmed; om uttrycket 'ingen attityd uttrycks av talaren' i premissen, (3), är avsett att uppfattas som det första alternativet i distinktionen, 'ingen attityd uttrycks gentemot subjektet i en enkel moralisk sats', så verkar premiss (3) vara sann (men invändningen är fortfarande osund eftersom (4) inte följer av (1)-(3) enligt Boisvert) Dock; som jag skrev ovan är det oklart varför (4) inte följer av (1)-(3), vilket Boisvert inte går närmare in på. Detta är en kritik som kan riktas mot Boisvert (om än inte särskilt stark, och kanske inte så betydelsefull i sammanhanget). Återigen är jag dock osäker på hur jag ska förstå översättningen av 'unsound' här (vilket jag har översatt med 'osund', och inte 'ogiltig'). Om (4) inte följer av (1)-(3), gör inte detta då att hela invändningen inte bara är osund, utan också ogiltig? Jag är således osäker på hur Boisvert använder termen 'unsound' här.

Om uttrycket 'ingen attityd uttrycks av talaren' i premissen, (3), istället är avsett att uppfattas som det andra alternativet, 'ingen attityd uttrycks gentemot entiteter av en generell sort som innehar den egenskap som "pekas ut" av den moraliska termen i en moralisk sats', då verkar (3) vara *falsk*, vilket gör hela invändningen ogiltig.

Genom att ansluta oss till den andra uppfattningen av premiss (3) snarare än den första, så menar Boisvert att Expressive-Assertivismen håller gentemot denna invändning. Förklaringen som följer av denna lösning innebär enligt Boisvert, att om en talare yttrar_(CL) en komplex moralisk sats, såsom 'om mord är fel, så är det fel att få sin lillebror att mörda människor', så utför talaren enligt Expressive-Assertivismen en direkt assertiv illokutionär talakt (vilket

förklaras av Boisvert i termer av att om handlingen mord således innehar den egenskap som ”pekas ut” av den moraliska termen ’fel’, då kommer talaren (troligtvis) inte heller försöka få sin lillebror att mörda människor), och, samtidigt, så utför talaren en direkt expressiv illokutionär talakt, vilken uttrycker någon sorts negativ attityd gentemot entiteter av den typ som innehar den egenskap som ”pekas ut” av den moraliska termen ’fel’ figurerande i den yttrade_(CL) moraliska satsen.

Expressive-Assertivismen undviker således ”The Objection from Missing Expressives” eftersom teorin ansluter sig till dess principer DP, EP och GP, och därmed är det också fullt möjligt att enligt Expressive-Assertivismen anta att en talare som yttrar_(CL) den komplexa satsen ’om mord är fel, så är det fel att få sin lillebror att mörda människor’, faktiskt uttrycker både expressiva och assertiva illokutionära talakter (och därmed gör sig ett argument innehållande en sådan premiss nödvändigtvis inte skyldigt till felslutet ekvivokation, åtminstone inte i bemärkelsen av vilka attityder vi uttrycker och vilka talakter vi utför i och med yttrandet_(CL) i och med en sådan sats, såsom ’om mord är fel, så är det fel att få sin lillebror att mörda människor’, när den figurerar som en premiss i ett argument).

Kritik. Medan Boisverts Expressive-Assertivism till synes kan verka vara en lovande teori för hybrida expressivister, så stöter teorin dock på en rad problem som jag under uppsatsens gång har stött på.

En kritik som kan riktas mot Dubbelanvändningsprincipen är att Boisvert inte helt klart och tydligt redogör för varför vi *alltid* uttrycker två *direkta* illokutionära talakter när vi yttrar_(CL) en moralisk sats, istället för till exempel en direkt och en indirekt eller två indirekta. Jag kan inte hitta något stycke i artikeln där han explicit redogör för varför det är just två *direkta* illokutionära talakter vi utför. Att så är fallet antar jag att Boisvert skulle förklara genom att vi, när vi yttrar_(CL) en moralisk sats, utför både den expressiva och den assertiva talakten *på ett direkt sätt* (dvs. ingen är beroende av den andra). Det saknas i Boisverts artikel någon tydligare redogörelse för detta resonemang av Boisvert själv. Även om han stipulerar detta i sin definition av ett yttrande_(CL), så behövs det även i denna definition en godtagbar förklaring för varför ett sådant yttrande_(CL) alltid skulle innebära två direkta illokutionära talakter. Utan någon egentligen förklaring riskerar Boisvert att på denna punkt att vara aningen godtycklig. Det verkar inte finnas något sådant explicit stycke i artikeln där Boisvert redogör för varför det just skulle två *direkta* illokutionära talakter vi utför genom att yttra_(CL) en moralisk sats.

Den kanske främsta kritiken som kan riktas mot Boisvert är en kritik mot Extensionalitetprincipen. Extensionalitetprincipen säger att närhelst en talare yttrar en moralisk sats som figurerar i en extensional kontext, så utför hon alltid en expressiv illokutionär talakt. Ett exempel på en sådan extensional kontext är exempelvis villkorssatsen ’Om mord är fel, så är det fel att få sin lillebror att mörda människor’. Men detta är ju precis vad expressivister har svårt att ge en godtagbar förklaring av i och med Frege-Geach-problemet! Anledningen för att Boisvert över huvud taget alls har försökt utveckla en hybrid expressivistisk teori är ju just för att bland annat kunna lösa dessa svårigheter som Frege-Geach-problemet medför för ”vanliga” expressivister. Det Boisvert, som bekant, försöker göra är att integrera både expressivistiska (expressiva) och kognitivistiska (assertiva) element i sin hybrida teori för att lösa sådana problem med språklig inbäddning etc., vilket han försöker göra genom att främst använda sig av en analogi mellan moraliska termer och satser, och satser där s.k. pejorativa ord förekommer. Sådana pejorativa satser och termer antas både ha en deskriptiv komponent, och samtidigt en attitydrelaterad komponent. Dessutom verkar det också som att sådana pejorativa ord behåller båda sina komponenter när de figurerar i extensionala kontexter.

I analogi med dessa pejorativa ord menar Boisvert att även moraliska satser behåller deras respektive komponenter även i extensionala kontexter. Men om nu expressivister från början

har svårt att förklara hur moraliska satser behåller sina expressiva komponenter, när dessa satser förekommer i extensionala kontexter (såsom t.ex. villkorssatser), *varför* skulle detta problem hos expressivisterna då lösas genom att Boisvert, i sin förklaring, försöker ”lägga till” även en assertiv komponent hos moraliska satser? Särskilt när han menar att *både* den expressiva och den assertiva talakten är direkta, och därmed också distinkta; dvs. den ena utförs *inte* genom eller på basis av utförandet av den andra (det hade möjligtvis varit en annan sak om det funnits en *tredje* komponent som på något sätt förenade eller länkade samman dessa två komponenter med varandra, men någon sådan tredje komponent tycks det inte finnas hos Boisvert). Så varför skulle Boisvert då rädda expressivisterna genom att ”lägga till” denna assertiva komponent? Det tycks visserligen vara en vanlig uppfattning att assertiva talakter behåller sina betydelser i extensionala kontexter. Men *även* om den assertiva komponenten hos Boisverts moraliska satser skulle behålla sin betydelse även i extensionala kontexter, så gör ju inte detta i sig att den expressiva komponenten behåller sin mening! Huruvida den expressiva talakten behåller sin betydelse i extensionala kontexter har ju ingenting med att göra huruvida den assertiva behåller sin betydelse (särskilt eftersom dessa två antas vara distinkta). Åtminstone är detta vad kritiker kan invända. Därmed verkar Boisvert bli tvungen att på ett godtagbart sätt försöka förklara hur dessa två, den assertiva och den expressiva komponenten, hos moraliska satser påverkar varandra på ett sätt så att när den assertiva komponenten behåller sin betydelse i extensionala kontexter, då gör den expressiva det också.

Den sista av Boisverts principer, Generalitetsprincipen, möter även den en viss problematik. Problemet för Generalitetsprincipen bottenar i en lång språkfilosofisk diskussion om huruvida termer refererar till enskilda egenskaper hos objekt eller egenskaper av en mer generell sort. Som vi såg Boisverts lösning av Frege-Geach problemet, så verkar han närmast hänvisa till sin egen intuition i sitt försvar av att moraliska termer refererar till egenskaper av en mer generell sort. Utöver att hänvisa till sin intuition ger han ingen mera omfattande diskussion om detta problem utöver den redogörelse av Generalitetsprincipen jag redogjort för ovan där Boisvert använder sig av det analoga exemplet ”rödhet” (vilket är ett föga övertygande exempel).

Generalitetsprincipen spelar, som vi har sett, en stor roll i Boisverts lösning av ”The Objection from Missing Expressives”. Tyvärr verkar det främst vara hans intuition som vägleder honom genom denna lösning.

Utifrån Generalitetsprincipen verkar Boisvert även sluta sig till att den deskriptiva (assertiva) komponenten hos satsen ’mord är fel’ *inte* är relativt olika talare, utan denna komponent är densamma för varje talare som yttrar satsen ’mord är fel’ (observera att detta bara är givet när talaren är uppriktig samt uppfyller Boisverts definition av ett yttrande_(CL)). Detta ska enligt Boisvert själv ge Expressive-Assertivismen en fördel gentemot andra teorier som inkluderar ”talar-relativitet” (där den deskriptiva komponenten i exempelvis satsen ’mord är fel’ skulle vara olika för olika talare som yttrar satsen), vilket de flesta hybrida expressivistiska teorier enligt Boisvert också gör. Dock verkar det fullt rimligt för kritiker att invända mot denna uppfattning, om de kan visa på att olika talare (som alla uppfyller Boisverts krav på korrekta och bokstavliga yttranden) kan yttra samma sats, ’mord är fel’, med *olika talarmeningar*. Detta skulle på så vis peka på klara brister i Boisverts teori.

Till sist; eftersom Boisverts teori i grunden är en expressivistisk teori tycks därmed han möta samma problem som traditionella expressivister vad gäller det jag ovan kallade ”uttrycksrelationen”. Denna uttrycksrelation hos expressivister innebär uppfattningen att moraliska satser bär samma relation till icke-kognitiva attityder, som den relation vanliga deskriptiva satser bär till propositionella trosföreställningar. Detta innebär dock en viss problematik för expressivister, bland annat eftersom expressivister och kognitivister tenderar

till att använda begreppet ”uttrycka” i olika bemärkelser. För att kunna peka på denna relation måste expressivister kunna peka på vad de egentligen menar med denna uttrycksrelation.

Boisvert försöker förklara denna uttrycksrelation främst genom analogin med pejorativa ord. Denna analogi är dock inte helt oproblematiserad. Bland annat skrev jag att man på ett sätt skulle kunna invända mot Boisvert att han i och med denna analogi gör sig skyldig att på ett sätt förutsätta det som ska bevisas. I sin analys av hur pejorativa ord fungerar tycks han enbart hänvisa till hur dessa ord i *allmänhet* antas fungera (dvs. vad som allmänt är accepterat om dessa pejorativa ord). Men en lingvist, exempelvis (eller en person som saknar kunskap om de metaetiska problemen inom filosofin), skulle kanske hävda precis samma sak om *moraliska termer* (dvs. enbart hänvisa till sin intuition eller vad som allmänt accepteras inom lingvistiska kontexter). Detta innebär att om vi sätter de pejorativa orden i främsta rummet för en språkfilosofisk analys (dvs. vilket vi gör med moraliska termer inom metaetiken), så kanske vi (och Boisvert) skulle ha svårare att förklara deras funktion i komplexa och inbäddade satser (och om så skulle vara fallet, så krävs det av Boisvert en minst lika omfattande filosofisk analys för de pejorativa orden som för moraliska termer. Någon egentlig filosofisk analys av de pejorativa orden förekommer inte i Boisverts artikel, inte heller nämner han någonting om denna problematik).

Jag skrev även angående detta problem att jag personligen är jag osäker på om denna kritik är särskilt stark. Det kan finnas en poäng om att hänvisa till sin intuition angående hur vissa ordklasser fungerar och vilken deras språkliga funktion är. Kanske kan det särskilt vara en poäng att hänvisa till hur vi upplever språket (dvs. den fenomenologiska upplevelsen) när vi använder det (vilket vi alla gör hela tiden). På ett sätt kan det kännas konstigt att hävda att vi inte har särskilt stor kännedom om hur vi själva hela tiden använder och upplever språket, vilket ibland kan tyckas antydast inom metaetiken (med respekt för hela den metaetiska och språkfilosofiska diskussionen). Personligen upplever jag i användandet av moraliska satser (både enkla och komplexa) ett uttryckande av *både* beskrivande och attitydrelaterade komponenter (vilket kan ses som ett steg i riktning mot den teori som Boisvert lägger fram, eller åtminstone hybrida metaetiska teorier över lag). Det svåra är att fånga denna intuition och beskriva den i ord, samt att kunna rättfärdiga den med godtagbara och övertygande argument.

Dock kvarstår det faktum att det i Boisverts artikel saknas något försvar av denna kritik (han nämner inte heller ens problemet).

Hur som helst, så hoppas jag att jag med denna uppsats har lyckats med mitt huvudsakliga syfte; att på ett tydligt och begripligt sätt redogöra för Daniel Boisverts hybrida expressivistiska teori Expressive-Assertivism, samt hur Boisvert i och med denna teori försöker lösa Frege-Geach-problemet.

Sammanfattning

Min kandidatuppsats faller under det område inom filosofin som vi kallar metaetik. Den huvudsakliga frågeställningen som jag genom uppsatsens gång försöker besvara har jag uttryckt enligt följande; ”Hur försöker Expressive-Assertivismen lösa Frege-Geach-problemet?”. ”Expressive-Assertivismen” är en hybrid expressivistisk teori som Daniel Boisvert har lagt fram i sin artikel med samma namn (’Expressive-Assertivism’), där han försvarar denna teori gentemot olika s.k. ’embedding problems’ (dvs. det vi brukar kalla ”Frege-Geach-problemet”). Huvudsakligen har större delen av min uppsats gått åt till att redogöra för Boisverts teori, samt dess potentiella lösning på Frege-Geach-problemet. Innan dess har jag även varit tvungen att redogöra för vad bland annat ”traditionell” expressivism, ”hybrid” expressivism, samt Frege-Geach-problemet var och en innebär, för att på ett tydligt och klagörande sätt (förhoppningsvis) kunnat redogöra för och förstå vad Expressive-Assertivismen innebär.

Jag valde att dela upp uppsatsen i fyra delar. I del 1 ger jag en bakgrundsomfattande redogörelse för själva metaetiken och den metaetiska diskussionen och några av dess problem och angreppssätt (för att inledningsvis ha klart för oss vad och inom vilket område det egentligen är vi pratar om).

I del 2 redogör jag för dels både traditionell och hybrid expressivism, samt dels för det centrala problemet för min uppsats (och för Boisverts teori); Frege-Geach-problemet.

Del 3 ägnar jag uteslutande åt att redogöra för Boisverts Expressive-Assertivism, samt dess tre huvudkomponenter som består av principerna ”Dubbelanvändningsprincipen”, ”Extensionalitetsprincipen”, och ”Generalitetsprincipen”, samt den terminologi som förekommer i och för förståelsen av dessa tre principer (och således hela Expressive-Assertivismen).

Slutligen, i del 4, redogör jag för Boisverts förslag på hur vi kan och bör lösa Frege-Geach-problemet, i och med (om vi är hybrida expressivister) ansluter oss till och anammar Expressive-Assertivismen. Jag noterar att Boisvert tar upp tre olika ”lösningar” på tre olika ”vinklingar” av Frege-Geach-problemet, där jag har valt att fokusera på endast en av dessa invändningar; den första (”The Objection from Missing Expressives”), vilken handlar om huruvida expressivistiska teorier kan behålla de expressivistiska elementen hos moraliska satser när dessa förekommer i komplexa och inbäddade satser, såsom ’om mord är fel, så är det fel att få sin lillebror att mörda människor’, vilket Boisvert i sin artikel, och sin hybrida teori Expressive-Assertivismen, hoppas att han är benägen att kunna förklara.

Referenslista

- Bergström Lars (2004), *Grundbok i värdeteori*, andra upplagan. Stockholm, Bokförlaget Thales.
- Boisvert Danial R. (2008), "Expressive-Assertivism", *Pacific Philosophical Quarterly* 89:169-203.
- Føllesdal Dagfinn (m. fl.) (2009), *Argumentationsteori, språk och vetenskapsfilosofi*, tredje upplagan. Stockholm, Bokförlaget Thales.
- Hansson Sven Ove (2010), *Verktygslära för filosofer*, tredje upplagan. Stockholm, Bokförlaget Thales.
- Lübcke Poul (utg.) (2003), *Filosoflexikonet: Filosofer och Filosofiska Begrepp från A till Ö*, övers. Jan Hartman. Stockholm, Bokförlaget Forum AB.
- MacArthur David (u.å.), "Wittgenstein and Expressivism", *The University of Sydney*, <http://rp-www.arts.usyd.edu.au/philosophy/documents/macarthur/Wittgenstein%20and%20Expressivism%20copy.pdf> (Senast besökt: 15 januari, 2012).
- Miller Alexander (2010), *An Introduction to Contemporary Metaethics*. Cambridge, Polity Press.
- Norman Richard (1998), *The Moral Philosophers: an Introduction to Ethics*, andra upplagan. New York, Oxford University Press.
- Parfit Derek (1987), *Reasons and Persons*. New York, Oxford University Press.
- Sayre-McCord Geoff (2007), "Metaethics", *Stanford Encyclopedia of Philosophy*, First published Tue Jan 23, <http://plato.stanford.edu/entries/metaethics/> (Senast besökt: 15 januari, 2012).
- Schroeder Mark (2008a), "Expression for Expressivists", *Philosophy and Phenomenological Research* 1:86-116.
- Schroeder Mark (2008b), "What is the Frege-Geach Problem?", *Philosophy Compass* 3/4:703-720.
- Schroeder Mark (2009), "Hybrid Expressivism: Virtues and Vices", *Ethics* 119:257-309.
- Searle John R. (1965), "Vad är en talakt?", övers. Konrad Marc-Wogau (originaltitel "What is a speech act?"), s. 83-101 i Marc-Wogau Konrad (red.), *Filosofi genom tiderna; 1900-talet Efter 1950*, andra upplagan. Stockholm, Bokförlaget Thales 2008.
- Searle John R. (1975a), "A Taxonomy of Illocutionary Acts", s. 157-170 i Martinich A. P. (ed.), *The Philosophy of Language*, international fifth edition. New York, Oxford University Press 2010.

Searle John R. (1975b), "Indirect Speech Acts", s. 182-195 i Martinich A. P. (ed.), *The Philosophy of Language*, international fifth edition. New York, Oxford University Press 2010.

Strandberg Caj (2010a), *1. Introduktion: Metaetiska positioner samt G. E. Moore och den öppna frågans argument*. Föreläsninganteckningar (manuskript), Lunds Universitet, Filosofiska Institutionen.

Strandberg Caj (2010b), *2. Non-kognitivism I. Emotivism*. Föreläsninganteckningar (manuskript), Lunds Universitet, Filosofiska Institutionen.

van Roojen Mark (2004), "Moral Cognitivism vs. Non-Cognitivism", *Stanford Encyclopedia of Philosophy*, First published Fri Jan 23, 2004; substantive revision Sun Jun 7, 2009, <http://plato.stanford.edu/entries/moral-cognitivism/> (Senast besökt: 15 januari, 2012).

von Wright George Henrik (2006), *Logik, filosofi och språk: Strömningar och gestalter i modern filosofi*. Nora, Bokförlaget Nya Doxa.